

บทที่ 3

กฎหมายที่เกี่ยวกับการละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญ ของประเทศไทยและต่างประเทศ

ระบบศาลรัฐธรรมนูญของโลก แสดงว่า ในปัจจุบันหลาย ๆ ประเทศมีการบัญญัติลักษณะขององค์กรวินิจฉัยชี้ขาดคดีรัฐธรรมนูญแตกต่างกัน บางประเทศได้บัญญัติในรูปศาลรัฐธรรมนูญ (Constitutional Court) เช่น สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สาธารณรัฐออสเตรีย ราชอาณาจักรเบลเยียม เป็นต้น บางประเทศก็อยู่ในรูปของสภารัฐธรรมนูญ (Constitutional Council) เช่น สาธารณรัฐฝรั่งเศส สาธารณรัฐแอลเบเนีย สาธารณรัฐประชาธิปไตยแอลจีเรีย เป็นต้น และบางประเทศได้บัญญัติอยู่ในรูปแผนกหนึ่งของศาลสูง (Supreme Court) เช่น สหพันธ์สาธารณรัฐบราซิล ประเทศแคนาดา สาธารณรัฐโดมินิกัน สาธารณรัฐฟินแลนด์ สาธารณรัฐอินเดีย สหรัฐอเมริกา เป็นต้น

เพื่อให้การศึกษาในวิทยานิพนธ์นี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ในส่วนนี้ผู้ศึกษาจะศึกษาเฉพาะองค์กรวินิจฉัยชี้ขาดคดีรัฐธรรมนูญในรูปแบบศาลเท่านั้น เพื่อให้มีลักษณะสอดคล้องกับรูปแบบของศาลรัฐธรรมนูญของไทย เพื่อให้เกิดหลักการวิเคราะห์เปรียบเทียบที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน โดยศึกษาถึงกฎหมายของประเทศไทยและต่างประเทศที่เกี่ยวกับการละเมิดอำนาจศาล ซึ่งสามารถแบ่งแยกประเทศที่ไม่มีการบัญญัติและมีบัญญัติความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญไว้ในกฎหมายเฉพาะ ดังนี้

3.1 กฎหมายที่เกี่ยวกับการละเมิดอำนาจศาลของประเทศไทย

3.1.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับแรกที่กำหนดให้มีศาลรัฐธรรมนูญ คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้บัญญัติให้มีศาลรัฐธรรมนูญขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทย และได้บัญญัติต่อมาในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 จนถึงปัจจุบันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 ซึ่งตามรัฐธรรมนูญดังกล่าวมิได้บัญญัติความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญไว้เป็นการเฉพาะ แต่ได้กำหนดให้

การพิจารณาคดีของศาลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย โดยการให้ศาลรัฐธรรมนูญ ไปดำเนินการออก
ข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญเอง

ผู้ศึกษาจะแยกอธิบายบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
2540 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ดังนี้

3.1.1.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรก
ที่กำหนดให้มีศาลรัฐธรรมนูญขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทย กำหนดหลักเกณฑ์ เกี่ยวกับ
วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญไว้ในมาตรา 269 วรรคแรก¹ โดยศาลรัฐธรรมนูญในขณะนั้น
ได้ออกข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาล พ.ศ. 2541 และพ.ศ. 2546
ซึ่งมีหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยของศาล ดังนี้

1) ข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2541
กำหนดในข้อ 30² และข้อ 31³ กล่าวคือ ข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าว มิได้กำหนด
ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญไว้ เพียงแต่กำหนดวิธีการซึ่งเป็นมาตรการในการรักษา
ความสงบเรียบร้อยของศาลเท่านั้น โดยการออกกระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วย การเข้ามาในศาล
หรือบริเวณศาลหรือเข้าฟังการพิจารณาคดีของศาล พ.ศ. 2541

2) ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2546
กำหนดในข้อ 34⁴ และข้อ 35⁵ กล่าวคือ ข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าว มิได้กำหนด

¹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 269 วรรคแรก บัญญัติว่า “วิธีพิจารณา
ของ ศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนด ซึ่งต้องกระทำโดยมติเอกฉันท์ของคณะตุลาการ
ศาลรัฐธรรมนูญ และให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา.”

² ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2541 ข้อ 30 บัญญัติว่า
“ในการพิจารณาของศาลให้ศาลมีอำนาจในการรักษาความสงบเรียบร้อยของการพิจารณา การให้บุคคลใด
ซึ่งฝ่าฝืนออกไปนอกสถานที่พิจารณาและกระทำการใด ๆ เพื่อให้การพิจารณาดำเนินไปโดยสงบเรียบร้อยและ
รวดเร็ว รวมทั้งวางข้อกำหนดเพิ่มเติมเพื่อให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย
มีประสิทธิภาพ.”

³ ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2541 ข้อ 31 บัญญัติว่า
“การรักษากระเบียบและความเรียบร้อยในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอกที่จะเข้ามาในศาลหรือบริเวณศาลหรือ
เข้าฟังการพิจารณาคดีของศาล ตลอดจนมารยาทของบุคคลเช่นว่านั้น ให้เป็นไปตามระเบียบที่ศาลกำหนด.”

⁴ ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2546 ข้อ 34 บัญญัติว่า
“ในการพิจารณาคดีของศาล ให้ศาลมีอำนาจในการรักษาความสงบเรียบร้อยของการพิจารณาคดี การให้บุคคลใด
ซึ่งฝ่าฝืนออกไปนอกสถานที่พิจารณาและกระทำการใด ๆ เพื่อให้การพิจารณาคดีดำเนินไปโดยสงบเรียบร้อยและ

ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญไว้ เพียงแต่กำหนดวิธีการซึ่งเป็นมาตรการในการรักษาความสงบเรียบร้อยของศาลเท่านั้น โดยการออกระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วย การเข้ามาในศาลหรือบริเวณศาลหรือเข้าฟังการออกนั่งพิจารณาคดีของศาล พ.ศ. 2546

3.1.1.2 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 เป็นรัฐธรรมนูญ ที่กำหนดให้มีศาลรัฐธรรมนูญต่อจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 หลังจากที่มีการยกเลิกโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 216 วรรคหก⁶ ได้กำหนดให้การพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

แต่เนื่องจากในปัจจุบัน ยังมีได้มีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญขึ้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงอาศัยบทบัญญัติของมาตรา 300 วรรคห้า⁷ เพื่อออกข้อกำหนดเกี่ยวกับวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย

การออกข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำ คำวินิจฉัยในปัจจุบันนั้น ศาลรัฐธรรมนูญได้มีการออกข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วย วิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. 2550 รายละเอียดผู้ศึกษาจะได้ทำการศึกษาในหัวข้อ 3.1.7 ต่อไป

3.1.1.3 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 ให้ศาลรัฐธรรมนูญยังคงอยู่และมีอำนาจตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 11/2557 เรื่อง การสิ้นสุดของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว)

รวดเร็ว รวมทั้งวางข้อกำหนดเพิ่มเติมเพื่อให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลเป็นไปด้วยความเรียบร้อยมีประสิทธิภาพ.”

⁵ ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2546 ข้อ 35 บัญญัติว่า “การรักษาระเบียบและความเรียบร้อยในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอกที่จะเข้ามาในศาลหรือบริเวณศาลหรือเข้าฟังการออกนั่งพิจารณาของศาล ตลอดจนมารยาทของบุคคลเช่นว่านี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ศาลกำหนด.”

⁶ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 216 วรรคหก บัญญัติว่า “วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ.”

⁷ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 300 วรรคห้า บัญญัติว่า “ในระหว่างที่ยังมิได้มีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจออกข้อกำหนดเกี่ยวกับวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัยได้ แต่ทั้งนี้ ต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปี นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้.”

พุทธศักราช 2557 มาตรา 45 วรรคสอง⁸ ได้กำหนดให้การพิจารณาและการทำคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัยที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่รัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 ต่างก็มิได้มีการบัญญัติความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญไว้เป็นการเฉพาะแต่อย่างใด เพียงแต่กำหนดมาตรการให้ศาลรัฐธรรมนูญไปดำเนินการออกข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้ การพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย อันมีลักษณะเป็นมาตรการทั่วไปเท่านั้น

3.1.2 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เป็นกฎหมายที่กำหนดวิธีการฟ้องร้องดำเนินคดีและบังคับคดีในกรณีที่มีข้อพิพาทโต้แย้งสิทธิกันในทางแพ่ง กล่าวได้ว่า เป็นกฎหมายที่ว่าการบังคับกับสิทธิและหน้าที่ของเอกชนในทางแพ่ง

การดำเนินกระบวนการพิจารณาในคดีต่าง ๆ ต้องดำเนินกระบวนการพิจารณาเป็นไป โดยรวดเร็วและเป็นธรรมต่อคู่ความทุกฝ่าย กล่าวคือ เพื่อให้กระบวนการพิจารณาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีบทบัญญัติที่ให้อำนาจศาลในการลงโทษผู้กระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล เพื่อให้ศาลสามารถควบคุมการดำเนินกระบวนการพิจารณาให้เป็นไปตามประสงค์ได้

จากเหตุผลข้างต้น ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล จึงถูกบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 30 – 33 อันเป็นความผิดที่มีลักษณะเฉพาะ คือ มีโทษจำคุกและปรับ

ในส่วนนี้ผู้ศึกษาจะศึกษาถึงหลักเกณฑ์ในการแบ่งการพิจารณาความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล และศึกษาถึงความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งในศาลยุติธรรมและศาลชั้นอุทธรณ์พิเศษ

3.1.2.1 การพิจารณาความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล

ผู้ศึกษา เห็นควรแบ่งการพิจารณาความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล ออกได้เป็น 3 ลักษณะ คือ 1) การกำหนดความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล 2) การพิจารณาคดีละเมิดอำนาจศาล และ 3) การอุทธรณ์ฎีกาในความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล

⁸ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 มาตรา 45 วรรคสอง บัญญัติว่า “การพิจารณาและการทำคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น ในระหว่างที่ยังไม่มีกฎหมายดังกล่าว ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัยที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่รัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ทั้งนี้ เพียงเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อวรรคหนึ่งหรือรัฐธรรมนูญนี้.”

1) การกำหนดความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล

สามารถแบ่งการพิจารณาได้เป็น 2 ลักษณะ ประการแรก การออกข้อกำหนด และ ประการที่สอง การกระทำที่เป็นการละเมิดอำนาจศาล

ประการแรก การออกข้อกำหนด⁹

การกระทำที่จะเป็นความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลจะต้องเป็นการกระทำความผิดที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 31 และมาตรา 32 บัญญัติไว้เท่านั้น เห็นได้ว่ามีอยู่ไม่มาก เพื่อความจำเป็นจึงต้องให้อำนาจศาลที่จะสามารถออกข้อกำหนด เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในบริเวณศาลได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 30 ซึ่งบัญญัติว่า “ให้ศาลมีอำนาจออกข้อกำหนดใด ๆ แก่คู่ความฝ่ายหนึ่งหรือ แก่บุคคลภายนอกที่อยู่ต่อหน้าศาลตามที่เห็นจำเป็นเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในบริเวณศาล และเพื่อให้กระบวนการพิจารณาดำเนินไปตามเที่ยงธรรมและรวดเร็ว อำนาจเช่นว่านี้ ให้รวมถึงการสั่งห้ามคู่ความมิให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาในทางก่อความรำคาญหรือในทางประวิงให้ชักช้าหรือในทางฟุ่มเฟือยเกินสมควร”

เห็นได้ว่า มาตรา 30 บัญญัติให้ศาลมีอำนาจออกข้อกำหนดใด ๆ แก่คู่ความฝ่ายหนึ่งหรือบุคคลภายนอกที่อยู่ต่อหน้าศาลตามที่เห็นจำเป็น โดยต้องบอกแจ้งการกระทำใด ๆ ที่เป็นข้อห้ามให้รู้ล่วงหน้า เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในบริเวณศาล โดยข้อกำหนดส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องการแต่งกาย ความประพฤติต่าง ๆ ของคู่ความหรือบุคคลภายนอกในระหว่างการพิจารณาของศาล

อย่างไรก็ดี การออกข้อกำหนดต้องเป็นกรณีที่จำเป็น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในบริเวณศาลและเพื่อให้กระบวนการพิจารณาดำเนินไปอย่างเที่ยงธรรมและรวดเร็วเท่านั้น

ประการที่สอง การกระทำที่เป็นการละเมิดอำนาจศาล

ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล อาจแบ่งการกระทำ ออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

(1) ความผิดทั่วไป และ(2) ความผิดเกี่ยวกับสื่อโฆษณา

(1) ความผิดทั่วไป (มาตรา 31)

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 31 บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำการอย่างใด ๆ ดังกล่าวต่อไปนี้ ให้ถือว่ากระทำผิดฐานละเมิดอำนาจศาล

ก. ขัดขึ้นไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดของศาล ตามมาตราก่อนอันว่าด้วยการรักษาความสงบเรียบร้อย หรือประพฤตินไม่เรียบร้อยในบริเวณศาล

⁹ จาก คำอธิบายกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ภาค 1 บททั่วไป (น. 154 - 163), โดย ไพโรจน์ วายุภาพ, กรุงเทพฯ: โพรซีซาม.

ข. เมื่อได้รับคำร้องและได้รับอนุญาตจากศาล ให้ยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลตาม มาตรา 156/1 แล้ว ปรากฏว่าได้แสดงข้อเท็จจริงหรือเสนอพยานหลักฐานอันเป็นที่จตุตศาลในการ ใต้อสวนคำร้องขอยกเว้นค่าธรรมเนียมศาล

ค. เมื่อรู้ว่าจะมีการส่งคำคู่ความหรือเอกสารอื่น ๆ ถึงคนแล้ว จงใจไปเสียให้พ้นหรือ หนทางหลีกเลี่ยงที่จะไม่รับคำคู่ความหรือเอกสารนั้นสถานอื่น

ง. ตรวจเอกสารทั้งหมดหรือฉบับใดฉบับหนึ่ง ซึ่งอยู่ในสำนวนความ หรือคัดเอกสาร เหล่านั้นไป โดยฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติมาตรา 54

จ. ชัดขึ้นไม่มาศาล เมื่อศาลได้มีคำสั่งตาม มาตรา 19 หรือมีหมายเรียกตามมาตรา 227” จากบทบัญญัติดังกล่าว สามารถแยกการพิจารณาความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลได้ 5 ประการ ดังนี้

ประการแรก การละเมิดอำนาจศาล เพราะการชัดขึ้นไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดของศาล อันว่าด้วยการรักษาความสงบเรียบร้อยในบริเวณศาลหรือประพฤตินไม่เรียบร้อยในบริเวณศาล ซึ่งในกรณีนี้สามารถแยกพิจารณาได้ 2 กรณี คือ

ก. การละเมิดอำนาจศาลเพราะชัดขึ้นไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดศาล อันว่าด้วยการรักษา ความเรียบร้อยในบริเวณศาลที่ต้องมีประกาศไว้ล่วงหน้า

ข. การละเมิดอำนาจศาล เพราะเหตุประพฤตินไม่เรียบร้อย ในบริเวณศาล หมายถึง การกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดที่ไม่สมควรกระทำอันเป็นการแสดงถึง ความไม่เคารพศาล หรือ เป็นการกระทำที่ก่อความรำคาญหรือทำให้เกิดการขัดข้องแก่การพิจารณาพิพากษาคดีของศาล¹⁰ โดยในกรณีนี้ ถือเป็นความผิดในตัว โดยที่ศาลไม่จำเป็นต้องแก้ข้อกำหนดดังเช่นกรณี ก.

ประการที่สอง การละเมิดอำนาจศาล เพราะเหตุฟ้องหรือต่อสู้อคดี อย่างคนอนาถา อันไม่เป็นความจริง หมายถึง การฟ้องคดีอย่างคนอนาถา โดยรู้ว่าคุณคนมีทรัพย์สินพอที่จะ เสียค่าธรรมเนียมศาล แต่ยื่นคำร้องต่อศาล โดยอ้างว่าคุณไม่มีทรัพย์สินเพียงพอที่จะชำระ ค่าธรรมเนียมเพื่อให้ศาลหลงเชื่อว่าเป็นความจริง¹¹

ประการที่สาม การละเมิดอำนาจศาล เพราะเหตุจงใจไปเสียให้พ้นหรือหนทางที่จะ หลีกเลี่ยงไม่รับคำคู่ความหรือเอกสารนั้น คำว่า “จงใจไปเสียให้พ้น” หมายถึง การหลบหนี และ คำว่า “หนทางหลีกเลี่ยงไม่รับ” หมายถึง การหลีกเลี่ยงแอบหรือ ซ่อนตัวอยู่หรือหลบเลี่ยงโดย ประการอื่น โดยมีเจตนาที่จะไม่รับคำคู่ความหรือเอกสารนั้น

¹⁰ จาก ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล (น. 26). โดย ประภาส อวยชัย, 2531 (พฤษภาคม – มิถุนายน), คุณพาท, 3.

¹¹ ละเมิดอำนาจศาล: ข้อพิจารณาเกี่ยวกับการวิพากษ์ที่เป็นธรรม (น. 23-25). เล่มเดิม.

แต่ถ้าไม่ได้ไปเสียให้และไม่ได้หลีกเลี่ยง คงอยู่ ณ สถานที่แต่ไม่ยอมรับคำคู่ความหรือเอกสารนั้น หรือโยกย้ายถ่วงเวลา แล้วจึงยอมรับ ย่อมไม่มีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล¹²

ประการที่สี่ การละเมิดอำนาจศาล เพราะเหตุตรวจหรือคัดลอกเอกสารในสำนวนโดยไม่ได้รับอนุญาตจากศาล คือ ตามมาตรา 54¹³ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ได้บัญญัติวิธีปฏิบัติ ในกรณีที่คู่ความหรือพยานหรือบุคคลภายนอกขอตรวจเอกสาร หรือคัดสำเนาในสำนวนไว้ว่าจะต้องทำอะไร และศาลจะไม่อนุญาตได้อย่างไรบ้าง

¹² คำพิพากษาฎีกาที่ 1018/2510 ที่จะถือว่าเป็นการละเมิดอำนาจศาลตาม ป.วิ.พ. มาตรา 31 (3) จะต้องเป็นการหลีกเลี่ยงไม่รับหมายของศาล แม้ข้อเท็จจริงจะฟังได้ว่าเจ้าพนักงานที่ไปส่งหมายเรียกของศาลได้พบจำเลย และแจ้งให้จำเลยทราบว่าจะส่งหมายให้แล้วจำเลยกลับกินข้าวเสียและแกล้งพูดโยกโย้เป็นการแสดงว่าจำเลยแกล้งถ่วงเวลา แต่เมื่อปรากฏจำเลยไม่ได้หลบหลีกเลี่ยงให้พ้น คงอยู่บนเรือนของจำเลยและได้เซ็นรับหมายเรียกของศาลไว้ เช่นนี้คดีฟังไม่ได้ว่า จำเลยหลีกเลี่ยงไม่รับหมายของศาล จึงไม่เป็นการละเมิดอำนาจศาล.

¹³ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 54 บัญญัติว่า “คู่ความก็ดีหรือพยานในส่วนที่เกี่ยวกับคำให้การของคนในคดีนั้นก็ดี หรือบุคคลภายนอกผู้มีส่วนได้เสียโดยชอบหรือมีเหตุผลอันสมควรก็ดี อาจร้องขออนุญาตต่อศาลไม่ว่าเวลาใดระหว่างหรือภายหลังการพิจารณา เพื่อตรวจเอกสารทั้งหมดหรือแต่บางฉบับในสำนวนเรื่องนั้น หรือขอคัดสำเนาหรือขอให้ศาลคัดสำเนาและรับรอง แต่ทั้งนี้

(1) ห้ามมิให้อนุญาตเช่นนั้นแก่บุคคลอื่นนอกจากคู่ความหรือพยานในคดีที่พิจารณา โดยไม่เปิดเผย หรือในคดีที่ศาลได้มีคำสั่งห้ามการตรวจหรือคัดสำเนาเอกสารในสำนวนทั้งหมดหรือบางฉบับเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือผลประโยชน์ทั่วไปของประชาชน ถึงแม้ผู้ขอจะเป็นคู่ความหรือพยานก็ห้ามมิให้อนุญาตด้วยกัน แต่ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิของคู่ความในการที่จะตรวจหรือคัดสำเนาคำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีนั้น หรือการที่จะขอสำเนาอันรับรองถูกต้อง

(2) ห้ามมิให้อนุญาตให้คู่ความคัดลอกคำพยานฝ่ายตน จนกว่า จะได้สืบพยานฝ่ายตนเสร็จสิ้นแล้ว เว้นแต่จะมีพฤติการณ์พิเศษที่จะให้อนุญาต

เมื่อได้ให้อนุญาตแล้ว การตรวจ หรือการคัดสำเนานั้น ให้ผู้ขอหรือบุคคลซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากผู้ขอโดยชอบเป็นผู้คัดตามเวลาและเงื่อนไขซึ่งจำศาลจะได้กำหนดไว้เพื่อความสะดวกของศาลหรือเพื่อความปลอดภัยของเอกสารนั้น

ห้ามมิให้คัดสำเนาคำพิพากษาหรือคำสั่ง ก่อนที่ได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น และก่อนที่ได้ลงทะเบียนในสารบบคำพิพากษาในกรณีที่ศาลได้ทำคำอธิบายเพิ่มเติมกลับไว้กับรายงานแห่งคำสั่ง หรือคำพิพากษา ซึ่งกระทำด้วยวาจาตามบทบัญญัติมาตรา 141 คำอธิบายเพิ่มเติมเช่นนั้น คู่ความจะขอตรวจหรือขอคัดสำเนาหรือขอสำเนาเสมือนเป็นส่วนหนึ่งแห่งคำสั่งหรือคำพิพากษาก็ได้

สำเนาที่รับรองนั้น ให้ศาลเป็นผู้รับรองโดยเรียกค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดไว้ในอัตราท้ายประมวลกฎหมายนี้ในกรณีที่ผู้ขอตรวจเอกสารหรือขอคัดสำเนาด้วยตนเองไม่ต้องเรียกค่าธรรมเนียม.”

ด้วยเหตุนี้ หากมีการดำเนินการตรวจหรือคัดลอกเอกสารโดยไม่ได้รับอนุญาตจากศาล ย่อมถือว่ามีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล

ประการที่ห้า การละเมิดอำนาจศาล เพราะเหตุขัดขืนไม่มาศาลตามคำสั่งศาล ซึ่งสามารถแยกได้ 2 กรณี คือ

กรณีแรก การขัดขืนไม่มาศาลตามมาตรา 19¹⁴ หมายถึง กรณีที่คู่ความไม่มาศาลเมื่อศาลได้ออกคำสั่งแล้ว แต่การที่บุคคลอื่นใดไม่มาศาลตามคำสั่งของศาล กรณีอื่น เช่น พยานขัดขืนหมายเรียกของศาล ไม่เป็นความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล และ

กรณีที่สอง การขัดขืนไม่มาศาลตามมาตรา 277¹⁵ หมายถึง การที่ศาลเรียกคู่ความหรือบุคคลภายนอกมาสอบถามเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาเพื่อประโยชน์แก่การบังคับคดี

(2) ความผิดเกี่ยวกับสื่อโฆษณา (มาตรา 32)

สำหรับความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 32¹⁶ สามารถแยกได้ ดังนี้

¹⁴ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 19 บัญญัติว่า “ศาลมีอำนาจสั่งได้ตามที่เห็นสมควรให้คู่ความทุกฝ่าย หรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมาศาลด้วยตนเอง ถึงแม้ว่าคู่ความนั้น ๆ จะได้มีทนายความว่าต่างแก่งต่างอยู่แล้วก็ตาม”

¹⁵ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 277 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ถ้าเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาเชื่อว่าลูกหนี้ตามคำพิพากษา มีทรัพย์สินที่จะต้องถูกบังคับมากกว่าที่ดินทราบแล้ว เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาอาจยื่นคำขอฝ่ายเดียวโดยทำเป็นคำร้องต่อศาล ขอให้ศาลทำการไต่สวนและออกหมายเรียกลูกหนี้ ตามคำพิพากษาหรือบุคคลอื่นที่เชื่อว่าจะให้อภัยค่าอันเป็นประโยชน์มาในการไต่สวนเช่นว่านั้น.”

¹⁶ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 32 บัญญัติว่า “ผู้ใดเป็นผู้ประพันธ์ บรรณาธิการหรือผู้พิมพ์โฆษณา ซึ่งหนังสือพิมพ์หรือสิ่งพิมพ์อันออกโฆษณาต่อประชาชนไม่ว่าบุคคลเหล่านั้น จะได้รับรู้ถึงซึ่งข้อความหรือการออกโฆษณาแห่งหนังสือพิมพ์หรือสิ่งพิมพ์เช่นว่านั้นหรือไม่ ให้ถือว่าได้กระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลในกรณีอย่างใดอย่างหนึ่งในสองอย่าง ดังจะกล่าวต่อไปนี้

(1) ไม่ว่าเวลาใด ๆ ถ้าหนังสือพิมพ์หรือสิ่งพิมพ์เช่นว่านั้นได้กล่าวหรือแสดงไม่ว่าโดยวิธีใด ๆ ซึ่งข้อความหรือความเห็นอันเป็นการเปิดเผยข้อเท็จจริงหรือเหตุการณ์อื่น ๆ แห่งคดี หรือกระบวนการพิจารณาใด ๆ แห่งคดี ซึ่งเพื่อความเหมาะสมหรือเพื่อคุ้มครองสาธารณประโยชน์ ศาลได้มีคำสั่งห้ามการออกโฆษณาลิงเหล่านั้น ไม่ว่าโดยวิธีเพียงแต่ตั้งให้พิจารณาโดยไม่เปิดเผย หรือโดยวิธีห้ามการออกโฆษณาโดยชัดแจ้ง

(2) ถ้าหนังสือพิมพ์หรือสิ่งพิมพ์ได้กล่าวหรือแสดงไม่ว่าโดยวิธีใด ๆ ในระหว่างการพิจารณาแห่งคดีไปจนมีคำพิพากษาเป็นที่สุด ซึ่งข้อความหรือความเห็นโดยประสงค์จะให้มิตีผลเหนือความรู้สึกของประชาชนหรือเหนือศาลหรือเหนือคู่ความ หรือเหนือพยานแห่งคดี ซึ่งพอเห็นได้ว่า จะทำให้การพิจารณาคดีเสียความยุติธรรมไป เช่น

ก. บุคคลที่ต้องรับผิดชอบ คือ ผู้ประพันธ์ บรรณาธิการ และผู้พิมพ์โฆษณา แม้จะไม่รู้ถึงข้อความหรือการออกโฆษณาในหนังสือพิมพ์ หรือสิ่งพิมพ์ที่ตนมีหน้าที่รับผิดชอบอยู่ก็ตาม ต้องรับผิดชอบ

ข. การกระทำที่เป็นเหตุให้ต้องรับผิดชอบตาม มาตรา 32 สามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

ก) เหตุที่ต้องรับผิดชอบ เพราะเปิดเผยข้อเท็จจริงซึ่งศาลสั่งห้ามแล้ว หมายถึง ถ้าหนังสือพิมพ์หรือนั้นได้กล่าวหรือแสดงไม่ว่าโดยวิธีใด ๆ ซึ่งข้อความหรือความเห็นอันเป็นการเปิดเผยข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์อื่น ๆ แห่งคดีหรือกระบวนการพิจารณาใด ๆ แห่งคดี ซึ่งโดยหลักศาลได้มีคำสั่งห้ามแล้ว เพราะความเหมาะสม แห่งคดีหรือเพื่อคุ้มครองสาธารณประโยชน์ เช่น ในคดีข่มขืนกระทำชำเรา แต่ยังมีฝ่ายอื่นยอมถือว่ามีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล

ข) เหตุที่ต้องรับผิดชอบ เพราะวิพากษ์วิจารณ์ หรือสร้างอิทธิพลต่าง ๆ เหนือคดี หมายถึง ถ้าหนังสือพิมพ์หรือสิ่งพิมพ์ได้กล่าวหรือแสดงไม่ว่าโดยวิธีการใด ๆ ในระหว่างการพิจารณาคดีไปจนมีคำพิพากษาเป็นที่สุด ซึ่งข้อความหรือความเห็นโดยประสงค์จะให้มิอิทธิพลเหนือความรู้สึกรักของประชาชน หรือเหนือคู่ความหรือเหนือพยาน แห่งคดี เห็นได้ว่าจะทำให้การพิจารณาคดีเสียความยุติธรรม

2) การพิจารณาคดีละเมิดอำนาจศาล

เมื่อมีการกระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเกิดจากการกระทำของกลุ่มความหรือบุคคลภายนอก การกระทำนั้นอาจเกิดขึ้นต่อหน้าศาลหรือลับหลังศาล ก็ได้ ศาลจะต้องทำการพิจารณาคดีละเมิดอำนาจศาลและลงโทษผู้กระทำผิดไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 33 ซึ่งบัญญัติว่า

“ถ้าคู่ความฝ่ายใดหรือบุคคลใดกระทำความผิดฐานละเมิด อำนาจศาลใดให้ศาลนั้นมีอำนาจสั่งลงโทษโดยวิธีใดวิธีหนึ่ง หรือทั้งสองวิธีดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

ก. เป็นการแสดงผิดจากข้อเท็จจริงแห่งคดี หรือ

ข. เป็นรายงานหรือย่อเรื่องหรือวิภาค ซึ่งกระบวนการพิจารณาแห่งคดีอย่างไม่เป็นกลางและไม่ถูกต้อง หรือ

ค. เป็นการวิภาคโดยไม่เป็นธรรม ซึ่งการดำเนินคดีของกลุ่มความหรือคำพยานหลักฐาน หรือนิสัย ความประพฤติของกลุ่มความหรือพยาน รวมทั้งการแถลงข้อความอันเป็นการเสื่อมเสียต่อชื่อเสียงของกลุ่มความหรือพยาน แม้ถึงว่าข้อความเหล่านั้นจะเป็นความจริง หรือ

ง. เป็นการชักจูงให้เกิดมีคำพยานเท็จ

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ ให้นำวิเคราะห้ศัพท์ทั้งปวงในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. 2476 มาใช้บังคับ.”

- (ก) ไล่ออกจากบริเวณศาล หรือ
 (ข) ให้ลงโทษจำคุก หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ

การไล่ออกจากบริเวณศาลนั้นให้กระทำได้ชั่วระยะเวลาที่ศาล นั่งพิจารณาหรือภายในระยะเวลาใด ๆ ก็ได้ตามที่ศาลเห็นสมควร เมื่อจำเป็นจะเรียกให้ตำรวจ ช่วยจัดการก็ได้

ในกรณีกำหนดโทษจำคุกและปรับนั้นให้จำคุกได้ไม่เกิน หกเดือนหรือปรับไม่เกิน ห้าร้อยบาท”

จากบทบัญญัติดังกล่าว ให้อำนาจศาลที่จะลงโทษ ผู้กระทำผิด ฐานละเมิดอำนาจศาลได้ โดยมีได้วางหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคดีละเมิดอำนาจศาลไว้ แต่บัญญัติไว้เฉพาะเรื่องโทษที่จะลง และวิธีการลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดเท่านั้น

เมื่อความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลเป็นความผิดต่อศาล ศาลจึงลงโทษผู้กระทำความผิดได้ โดยไม่ต้องแจ้งข้อหาหรือส่งเรื่องให้เจ้าพนักงานตำรวจดำเนินการ¹⁷ และไม่ถือเป็นเหตุที่จะคัดค้าน ผู้พิพากษาตามมาตรา 11¹⁸

สำหรับความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลต่อหน้าศาล ศาลย่อมสั่งลงโทษผู้กระทำผิดได้ทันที โดยไม่ต้องทำการไต่สวน และไม่ต้องสอบถามผู้กระทำผิดว่าจะรับสารภาพหรือไม่ แต่หากเป็นกรณีที่มีได้กระทำความผิดต่อหน้าศาล ศาลต้องทำการไต่สวนพยาน ที่เกี่ยวข้องให้ได้ข้อเท็จจริง เป็นที่ยุติประการใดก่อน จึงจะลงโทษได้

ศาลมีอำนาจสั่งลงโทษผู้กระทำความผิดได้ โดยมาตรา 33 กำหนดโทษที่ศาลจะลงได้ เป็น 2 สถาน คือ

- (1) ไล่ออกจากบริเวณศาล หรือ
- (2) ลงโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 500 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

¹⁷ คำพิพากษาฎีกาที่ 4617/2547 ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลเป็นความผิดต่อศาล เมื่อปรากฏต่อศาล ว่าผู้ใดกระทำละเมิดอำนาจศาลจะปรากฏโดยผู้นั้นกระทำต่อหน้าศาล หรือปรากฏจากหลักฐานอื่นใด ศาลก็ย่อมสั่งลงโทษได้ทันทีโดยไม่ต้องแจ้งข้อหาหรือส่งเรื่องให้เจ้าพนักงานตำรวจดำเนินการแต่อย่างใด เพียงแต่ศาลเรียกผู้เกี่ยวข้องมาสอบถามให้ได้ความว่าเรื่องเป็นดังที่ปรากฏในเอกสารที่น่าเสนอจริงหรือไม่ ก็สามารถสั่งลงโทษได้ เพราะบทบัญญัติเรื่องละเมิดอำนาจศาลเป็นกฎหมายพิเศษที่ศาลมีอำนาจค้นหาความจริงได้ โดยไม่ต้องกระทำต่อหน้าจำเลยดังเช่นการพิจารณาคดีอาญาทั่วไป.

¹⁸ คำพิพากษาฎีกาที่ 4479/2549 ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลอยู่ในอำนาจของผู้พิพากษาศาลชั้นต้น ที่จะพิจารณาพิพากษาคดีได้ตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา 25 และมาตรา 26 และไม่มิบบทบัญญัติของกฎหมายห้ามมิให้ผู้พิพากษาที่สั่งให้เจ้าหน้าที่รายงานการกระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลทำการไต่สวนพยานและพิพากษาคดีดังกล่าวด้วยตนเอง ทั้งไม่เข้ากรณีที่จะเป็นเหตุให้ผู้ถูกกล่าวหาที่ 1 คัดค้านผู้พิพากษามาตาม ป.วิ.พ. มาตรา 11 อีกด้วย.

โดยโทษดังกล่าว ศาลต้องเลือกกำหนดให้เหมาะสมแก่การกระทำความผิด สำหรับการไล่ออกจากบริเวณศาลต้องมีการกำหนดเวลา ซึ่งอาจกำหนดห้ามเฉพาะ ช่วงระยะเวลาที่ศาลนั่งพิจารณาหรือภายในระยะเวลาใด ๆ ก็ได้ที่ศาลเห็นสมควร

สำหรับโทษจำคุกหรือปรับนั้น ถือเป็นโทษตามประมวลกฎหมายอาญา จึงอาจรอการลงโทษจำคุกตามมาตรา 56 หรือบังคับค่าปรับตามมาตรา 29 และมาตรา 30 ได้ หรือจะเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังตามมาตรา 23 ก็ได้

3) การอุทธรณ์ฎีกาในความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล

คำสั่งของศาลในบทบัญญัติเรื่องละเมิดอำนาจศาลนั้น ไม่มีลักษณะ ที่จะเป็นการต้องห้ามในการอุทธรณ์หรือฎีกา¹⁹ ดังนั้น ผู้ถูกลงโทษจึงมีสิทธิอุทธรณ์หรือฎีกาได้ว่าตนมิได้กระทำความผิดหรือขอลดหย่อนโทษได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 228 แต่อุทธรณ์ขอให้ลงโทษผู้อื่นฐานละเมิดอำนาจศาลด้วยไม่ได้ เพราะเป็นการพิจารณาเฉพาะผู้ที่ถูกกล่าวหาหรือต้องพิจารณาในข้อที่กระทำผิดบทบัญญัติที่จะละเมิดอำนาจศาลเท่านั้น

เมื่อศาลพิพากษาลงโทษบุคคลใดฐานละเมิดอำนาจศาลแล้ว บุคคลนั้นอาจถูกดำเนินคดีอาญาได้อีก ไม่ถือว่าเป็นฟ้องซ้ำตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 (4)²⁰

3.1.2.2 ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งในศาลยุติธรรมและศาลชั้นอุทธรณ์พิเศษ

ผู้ศึกษาจะได้ศึกษาถึงความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งในหัวข้อนี้จะกล่าวถึงความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลในศาลยุติธรรมและศาลชั้นอุทธรณ์พิเศษ

¹⁹ คำสั่งคำร้องศาลฎีกาที่ ท.1926/2548.

²⁰ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1120/2539 จำเลยประพฤติดนไม่เรียบร้อยในบริเวณศาลโดยทำใบมอบอำนาจปลอมยื่นต่อศาลอันเป็นความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลและศาลชั้นต้นมีคำสั่งลงโทษจำเลยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 31(1), 33 ซึ่งสั่งลงโทษจำเลยได้โดยไม่ต้องมีผู้ใดเป็นโจทก์ฟ้องแม้จำเลยได้อุทธรณ์คำสั่งแล้วพนักงานอัยการได้ทำคำแก้อุทธรณ์ก็ตามก็ถือว่าพนักงานอัยการเป็นโจทก์ การที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องจำเลยฐานปลอมเอกสารใบมอบอำนาจและใช้เอกสารปลอม จึงเป็นคนละเรื่องกับคดีฐานละเมิดอำนาจศาล ดังนั้น แม้ศาลชั้นต้นมีคำสั่งลงโทษจำเลยและคดีถึงที่สุดแล้ว สิทธิภาคีมาฟ้องยอมไม่ระงับไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39(4) หนังสือมอบอำนาจเป็นเอกสารธรรมดา ซึ่งบุคคลคนหนึ่งมอบหมายให้บุคคลอีกคนหนึ่งมีอำนาจจัดการทำนิติกรรมแทนตนเท่านั้น ไม่เป็นเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งการก่อตั้งสิทธิไม่ใช่เอกสารสิทธิ.

1) ศาลยุติธรรม

ศาลยุติธรรม (The Court Justice) ถือเป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทั้งปวง เว้นแต่คดีที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลอื่น โดยสามารถแบ่งได้เป็น 3 ชั้นศาล คือ ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา

ผู้ศึกษาจะได้ศึกษาในส่วนเฉพาะแต่ศาลชั้นต้น เนื่องด้วยศาลอุทธรณ์ ศาลฎีกาได้ใช้แนวคำพิพากษา กฎหมายวิธีพิจารณาความและกระบวนการพิจารณาคดีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลเช่นเดียวกับศาลชั้นต้น

ศาลชั้นต้น ถือเป็นศาลชั้นแรกในการเริ่มนำคดีต่าง ๆ ขึ้นมาสู่กระบวนการยุติธรรม การดำเนินกระบวนการพิจารณาในคดีต่าง ๆ ที่มีอยู่ย่อมต้องดำเนินกระบวนการพิจารณาเป็นไปโดยเร็ว และเป็นธรรมต่อคู่ความทุกฝ่าย เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมของคู่ความตามหลักความเสมอภาคของคู่ความ ดังนั้น เพื่อให้กระบวนการพิจารณา การสืบพยาน การพิจารณาพยานหลักฐานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย จึงมีความเป็นจำเป็นต้องมีบทบัญญัติ ที่ให้อำนาจศาลในการลงโทษผู้กระทำความผิดละเมิดอำนาจศาล เพื่อให้ศาลสามารถควบคุมการดำเนินกระบวนการพิจารณาให้เป็นไปตามเป้าหมายได้

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล จึงถูกบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 30 ถึงมาตรา 33 อันเป็นความผิดที่มีลักษณะเฉพาะ กล่าวคือ มีโทษจำคุกและปรับ แต่ถูกบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งอันเป็นวิธีปฏิบัติว่าด้วยขั้นตอนการดำเนินคดีต่าง ๆ ในคดีแพ่ง

2) ศาลชำนาญพิเศษ

ศาลชำนาญพิเศษ หมายถึง ศาลที่มีวิธีพิจารณาคดีเป็นพิเศษแตกต่างจากศาลธรรมดาและผู้พิพากษาที่ทำหน้าที่พิจารณาพิพากษาจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเฉพาะด้าน ดังแยกอธิบายได้ ดังนี้

(1) ศาลเยาวชนและครอบครัว

ศาลเยาวชนและครอบครัว เป็นศาลที่มีอำนาจหน้าที่พิจารณาคดีครอบครัวและคดีอาญาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนที่มีอายุเกินสิบสี่ปีบริบูรณ์ แต่ไม่ถึงสิบแปดปี โดยในกรณีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลนั้น มิได้มีการบัญญัติไว้โดยเฉพาะ แต่พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 6²¹ ได้บัญญัติให้นำประมวล

²¹ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 มาตรา 6 บัญญัติว่า “ให้นำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติศาลยุติธรรม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัวจึงอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 30 – 33

ในการพิจารณาคดีอาญาของศาลเยาวชนและครอบครัวได้บัญญัติให้อำนาจศาลในการที่จะออกคำสั่ง เพื่อให้การดำเนินพิจารณาคดีอาญาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย เช่น การสั่งให้บุคคลทั้งหมดหรือบุคคลที่ศาลเห็นว่าไม่ควรอยู่ในห้องพิจารณาออกไปข้างนอกห้องพิจารณา (มาตรา 75)²² กล่าวคือ ในการพิจารณาคดีอาญาของศาลเยาวชนและครอบครัวนั้น ให้ถือเป็นการลับและเฉพาะบุคคลที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น ถึงจะเข้าฟังการพิจารณาคดีได้ เช่น จำเลย ที่ปรึกษาทนายความของจำเลย บิดามารดา ผู้ปกครอง พยาน พนักงานคุมประพฤติ เป็นต้น (มาตรา 73)²³

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น หากมีบุคคลอื่นที่มีใช้บุคคลที่กฎหมายกำหนดหรือศาลได้อนุญาต ศาลย่อมมีอำนาจใช้บทบัญญัติมาตรา 75 ในการออกคำสั่งให้ออกไปนอกห้องพิจารณาได้ หรือการสั่งห้ามมิให้ผู้ใดบันทึกภาพ แพร่ภาพ บันทึกเสียง (มาตรา 93)²⁴ ซึ่งหากมีการฝ่าฝืน

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง มาใช้บังคับแก่คดีเยาวชนและครอบครัวเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้.”

²² พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 มาตรา 75 บัญญัติว่า “ในการพิจารณาคดีอาญาที่เด็กหรือเยาวชนเป็นจำเลย ถ้าศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวเห็นสมควรที่จะพุดกับจำเลยโดยเฉพาะ หรือเห็นว่าบุคคลบางคนไม่ควรอยู่ในห้องพิจารณา ศาลมีอำนาจสั่งให้บุคคลทั้งหมดหรือบุคคลที่ศาลเห็นว่าไม่ควรอยู่ในห้องพิจารณาออกไปนอกห้องพิจารณาได้.”

²³ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 มาตรา 75 บัญญัติว่า “การพิจารณาคดีในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวให้กระทำการลับและเฉพาะบุคคลที่เกี่ยวข้องกับคดีเท่านั้นมีสิทธิเข้าฟังการพิจารณาคดีได้ ซึ่งได้แก่

- (1) จำเลย ที่ปรึกษาทนายความของจำเลย และผู้ควบคุมตัวจำเลย
- (2) บิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่จำเลยอาศัยอยู่
- (3) พนักงานศาล และเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย แล้วแต่ศาลจะเห็นสมควร
- (4) โจทก์ และทนายโจทก์
- (5) พยาน ผู้ชำนาญการพิเศษ และล่าม
- (6) พนักงานคุมประพฤติ หรือพนักงานอื่นของสถานพินิจ
- (7) บุคคลอื่นที่ศาลเห็นสมควรอนุญาต.”

²⁴ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 มาตรา 93 บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดบันทึกภาพ แพร่ภาพ พิมพ์รูป หรือบันทึกเสียง แพร่เสียงของเด็กหรือเยาวชน ซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดหรือโฆษณาข้อความซึ่งปรากฏในทางสอบสวนของพนักงานสอบสวนหรือในทางพิจารณาคดีของศาลที่อาจทำให้บุคคลอื่นรู้จักตัว ชื่อตัว ชื่อสกุลของเด็กหรือเยาวชนนั้น หรือโฆษณาข้อความเปิดเผยประวัติการกระทำความผิด หรือสถานที่อยู่ สถานที่ทำงาน หรือสถานศึกษาของเด็กหรือเยาวชนนั้น.”

ย่อมต้องโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 5,000 บาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ (มาตรา 131)²⁵ นอกจากนี้ การโฆษณาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล อันอาจทำให้ประชาชนทั่วไปรู้จักคู่ความ หรือทำให้เกิดความเสียหายแก่ชื่อเสียงเกียรติของบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือถูกกล่าวถึงในคดี โดยมีได้รับอนุญาตจากศาลย่อมต้องระวางโทษดังกล่าวด้วย (มาตรา 113)²⁶

(2) ศาลแรงงาน

ศาลแรงงาน เป็นศาลชั้นอุทธรณ์พิเศษมีอำนาจหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดีแรงงาน ซึ่งมีความแตกต่างจากอรรถคดีทั่วไป การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีในศาลแรงงานจะใช้วิธีการไต่ถามและระงับข้อพิพาท หากคู่กรณี (นายจ้างกับลูกจ้าง) ไม่สามารถตกลงกันได้ ศาลจะพิจารณาคัดสินชี้ขาดตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย โดยพิจารณาและคำนึงถึงความเป็นธรรมและความสงบเรียบร้อย

โดยในกรณีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลนั้น มิได้บัญญัติไว้ เป็นเฉพาะแต่อย่างไร แต่พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแรงงานและวิธีพิจารณาคดีแรงงาน พ.ศ. 2522 มาตรา 31²⁷ ได้บัญญัติให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับ

ดังนั้น ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลแรงงานจึงอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 30 – 33

(3) ศาลภาษีอากรกลาง

ศาลภาษีอากรกลาง เป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี ภาษีอากร ซึ่งมีลักษณะพิเศษแตกต่างจากคดีแพ่งทั่วไป เพราะเป็นข้อพิพาทระหว่างเอกชนกับรัฐอันเนื่องมาจากการเก็บภาษีอากร การอุทธรณ์ในคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลภาษีอากร ให้อุทธรณ์ไปยังศาลฎีกาไม่ต้องผ่านศาลอุทธรณ์เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการดำเนินคดี

²⁵ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 มาตรา 131 บัญญัติว่า “ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 93 มาตรา 98 หรือมาตรา 113 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ.”

²⁶ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 มาตรา 113 บัญญัติว่า “ในการโฆษณาไม่ว่าด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือซึ่งคำคู่ความข้อเท็จจริงหรือเหตุการณ์ใด ๆ ในคดีหรือคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีครอบครัว ห้ามมิให้ระบุชื่อ หรือแสดงข้อความหรือกระทำการด้วยประการใด ๆ อันอาจทำให้รู้จักตัวคู่ความหรือทำให้เกิดความเสียหายแก่ชื่อเสียงเกียรติของบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือถูกกล่าวถึงในคดี เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาล.”

²⁷ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแรงงานและวิธีพิจารณาคดีแรงงาน พ.ศ. 2522 มาตรา 31 บัญญัติว่า “ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับแก่การดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาลแรงงานเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้โดยอนุโลม.”

ในกรณีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลนั้น มิได้มีการบัญญัติไว้เฉพาะแต่อย่างใด แต่พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ. 2528 มาตรา 17²⁸ ได้บัญญัติให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับ

ดังนั้น ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลภาษีอากร จึงอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 30 – 33

(4) ศาลล้มละลายกลาง

ศาลล้มละลายกลาง เป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีล้มละลาย หมายถึง คดีตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย รวมไปถึงคดีแพ่งที่เกี่ยวกับคดีล้มละลายด้วย และมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาสำหรับการกระทำอันเป็นความผิดตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย กรณีมีปัญหาว่าคดีใดจะอยู่ในอำนาจของศาลล้มละลายหรือไม่ ไม่ว่าปัญหาดังกล่าวจะเกิดขึ้นในศาลล้มละลายหรือศาลยุติธรรมอื่น ให้ศาลนั้นรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว แล้วเสนอปัญหานั้นให้ประธานศาลฎีกาเป็นผู้วินิจฉัย คำวินิจฉัยของประธานศาลฎีกาให้เป็นที่สุด

ในกรณีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลนั้น มิได้มีการบัญญัติไว้โดยเฉพาะแต่อย่างใด แต่พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2542 มาตรา 14²⁹ ได้บัญญัติให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับ

ดังนั้น ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลล้มละลาย จึงอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 30 – 33

จากที่ได้ศึกษามาข้างต้น ความผิดฐานละเมิดอำนาจในศาลยุติธรรมและศาลชั้นอุทธรณ์ ซึ่งได้แก่ ศาลเยาวชนและครอบครัว ศาลแรงงาน ศาลภาษีอากรกลาง และศาลล้มละลายกลาง ต่างก็ในนำหลักเกณฑ์ของมาตรา 30 – 33 ตามประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับใช้ทั้งสิ้น โดยในศาลยุติธรรม คือ ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา ใช้หลักเกณฑ์ตามมาตรา 30 – 33 ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาใช้บังคับ ส่วนในศาลชั้นอุทธรณ์ได้แก่ ศาลเยาวชนและครอบครัว ศาลแรงงาน ศาลภาษีอากรกลาง และศาลล้มละลายกลาง

²⁸ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ. 2528 มาตรา 17 บัญญัติว่า “กระบวนพิจารณาในศาลภาษีอากรให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ และข้อกำหนดตามมาตรา 20 ในกรณีที่ไม่มีบทบัญญัติและข้อกำหนดดังกล่าว ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม.”

²⁹ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2542 มาตรา 9 บัญญัติว่า “ในกรณีที่ไม่มีบทบัญญัติและข้อกำหนดดังกล่าว ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม.”

ได้ใช้หลักเกณฑ์ตามมาตรา 30 – 33 ตามประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับ โดยอาศัยบทบัญญัติของกฎหมายเฉพาะที่ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งโดยอนุโลม

3.1.3 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หมายถึง กฎหมายที่ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการค้นหาความจริงอันเกี่ยวกับการกระทำความผิดและการนำตัวผู้กระทำความผิดต่อกฎหมายอาญามาดำเนินการพิจารณาและลงโทษตามบทบัญญัติของกฎหมาย³⁰

ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้บัญญัติไว้ในมาตรา 180³¹ กล่าวคือ บทบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องรักษาความสงบเรียบร้อยในศาลนั้น ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับแก่การพิจารณาคดีอาญาโดยอนุโลม แต่ห้ามมิให้สั่งให้จำเลยออกจากห้องพิจารณา เว้นแต่ จำเลยจะขัดขวางกระบวนการพิจารณา

เมื่อพิจารณาทบทบัญญัติมาตรา 15³² ซึ่งบัญญัติเกี่ยวกับการพิจารณาใด ๆ ที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีได้บัญญัติโดยเฉพาะ ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้นำหลักเกณฑ์ในมาตรา 30 – 33 ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับ โดยอาศัยประกอบบทบัญญัติในมาตรา 180 และมาตรา 15 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อที่จะได้นำบทบัญญัติความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลมาคุ้มครองกระบวนการพิจารณาคดีทางอาญาได้

3.1.4 ประมวลกฎหมายอาญา

ประมวลกฎหมายอาญา เป็นกฎหมายที่กำหนดเรื่องความผิด และบทลงโทษไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ เพราะรัฐมีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง ประมวลกฎหมายอาญาจึงกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับราษฎรซึ่งกระทำความผิดขึ้น อันมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการลงโทษในความผิดนั้น ๆ อย่างชัดเจน

³⁰ จาก *หลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1* (แก้ไขเพิ่มเติม) (น. 15), โดย ณรงค์ ใจหาญ, กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

³¹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 180 บัญญัติว่า “ให้นำบทบัญญัติเรื่องรักษาความสงบเรียบร้อยในศาลในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับแก่การพิจารณาคดีอาญาโดยอนุโลม แต่ห้ามมิให้สั่งให้จำเลยออกจากห้องพิจารณา เว้นแต่จำเลยขัดขวางการพิจารณา.”

³² ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 15 บัญญัติว่า “วิธีพิจารณาข้อใดซึ่งประมวลกฎหมายนี้มีได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะ ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับเท่าที่พอจะใช้บังคับได้.”

ในประมวลกฎหมายอาญาของไทย ไม่ได้บัญญัติความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลไว้ โดยเฉพาะ แต่มีความผิดที่มีลักษณะในทำนองเดียวกับความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล คือ ความผิดฐานดูหมิ่นศาล (มาตรา 198)³³ กล่าวคือ มีลักษณะการกระทำที่มีลักษณะเป็นการขัดขวางการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดี การดูหมิ่นศาลในขณะที่พิจารณาคดี³⁴ เป็นต้น

ความผิดตามมาตรา 198 ตามประมวลกฎหมายอาญา แบ่งได้ 2 ส่วน ดังนี้

1) ข้อความทั่วไป

(1) ความผิดฐานดูหมิ่นศาลในการพิจารณาหรือพิพากษาคดี

(2) ความผิดฐานขัดขวางการพิจารณาหรือพิพากษาของศาล

ความผิดตามมาตรา 198 มีจุดมุ่งหมายเพื่อจะปกป้องให้กระบวนการพิจารณาหรือพิพากษาคดีเป็นไปอย่างมีระบบโดยอิสระ

คุณธรรมของกฎหมาย คือ ความเด็ดขาดของอำนาจรัฐในการยุติธรรม

2) องค์ประกอบที่กฎหมายบัญญัติ

องค์ประกอบที่กฎหมายบัญญัติของความผิดฐานนี้ คือ

(1) การที่บุคคลดูหมิ่นศาลหรือผู้พิพากษาในการพิจารณาหรือพิพากษาคดี โดยเจตนาดูหมิ่นศาลหรือผู้พิพากษาในการพิจารณาหรือพิพากษาคดี

องค์ประกอบภายนอก คือ การที่บุคคลดูหมิ่นศาลหรือผู้พิพากษาในการพิจารณาหรือพิพากษาคดี

ผู้กระทำ คือ มนุษย์ซึ่งกฎหมายไม่จำกัดว่าจะเป็นใคร

การกระทำ คือ การดูหมิ่นศาลหรือผู้พิพากษาในการพิจารณาหรือพิพากษาคดี³⁵

ดูหมิ่น หมายถึง กระทำการอันเป็นการเหยียดหยาม ซึ่งอาจกระทำด้วยวาจาหรือแสดงกิริยาท่าทางก็ได้ และหมายความรวมถึงการกระทำที่ลดคุณค่าในการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลหรือผู้พิพากษา

³³ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 198 บัญญัติว่า “ผู้ใดดูหมิ่นศาลหรือผู้พิพากษาในการพิจารณาหรือพิพากษาคดี หรือกระทำการขัดขวางการพิจารณาหรือพิพากษาของศาล ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี หรือปรับ ตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ.”

³⁴ จาก คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ภาค 1 ตอน 1 (น. 311), โดย อุดม เฟื่องฟู้ง, 2550, กรุงเทพฯ: สำนักศึกษาและอบรมกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตสภา.

³⁵ จาก กฎหมายอาญา ภาค ความผิด (น. 831), โดย คณิต ฅ นคร ก, 2549, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ศาล หมายถึง ศาลยุติธรรมหรือศาลอื่นในราชอาณาจักร

ผู้พิพากษา หมายถึง ผู้ที่มีอำนาจพิจารณาคดีในศาล รวมถึงคาโต๊ะยุติธรรม³⁶ ไม่หมายความรวมถึงตัวผู้เป็นผู้พิพากษา แต่หมายถึงการทำหน้าที่เป็นศาล โดยกฎหมายปกป้องให้กระบวนการพิจารณาคดีเป็นไปโดยอิสระ

ในการพิจารณาหรือพิพากษาคดี หมายถึง ในขณะที่พิจารณาหรือ พิพากษาคดี เพราะการกระทำในการพิจารณาพิพากษาคดีเป็นการกระทำที่กระทบต่อกระบวนการพิจารณาพิพากษาคดี โดยบทบัญญัติของกฎหมายไม่ได้มีไว้เพื่อปกป้องผู้พิพากษาในฐานะบุคคล³⁷

การพิจารณาหรือพิพากษาคดี หมายถึง กระบวนการพิจารณาที่กระทำโดยศาลทั้งหมด ไม่แต่เฉพาะการที่ศาลออกนั่งพิจารณาหรืออ่านคำพิพากษาเท่านั้น แต่หมายความถึง การพิจารณาตรวจตั้งคำคู่ความ คำร้อง คำขอ การประชุมปรึกษาคดีและเขียนร่างคำพิพากษาด้วย³⁸

การกระทำที่เป็นการดูหมิ่นศาล เป็นการกระทำที่ดูถูกหรือการลดคุณค่าของศาลในการพิจารณาคดี³⁹ ไม่จำเป็นต้องกระทำขณะมีการพิจารณาพิพากษาคดีเท่านั้น แต่อาจกระทำหลังจากนั้นก็

องค์ประกอบภายใน คือ เจตนาดูหมิ่นศาลหรือผู้พิพากษาในการพิจารณาหรือพิพากษาคดี

เจตนาดูหมิ่นศาลหรือผู้พิพากษาในการพิจารณาหรือพิพากษาคดี หมายถึง การที่ผู้กระทำรู้ว่าในขณะที่เป็นเวลาพิจารณาหรือพิพากษาคดี และผู้กระทำต้องการดูหมิ่นศาลหรือผู้พิพากษาในการพิจารณาหรือพิพากษาคดี⁴⁰

(2) การที่บุคคลกระทำการขัดขวางการพิจารณาหรือพิพากษาของศาล โดยเจตนาดูหมิ่นศาลหรือผู้พิพากษาในการพิจารณาหรือพิพากษาคดี

องค์ประกอบภายนอก คือ การที่บุคคลกระทำการขัดขวางการพิจารณาหรือพิพากษาคดีของศาล

ผู้กระทำ หมายถึง มนุษย์ซึ่งกฎหมายไม่จำกัดว่าจะเป็นใคร

การกระทำ หมายถึง กระทำการขัดขวางการพิจารณาหรือพิพากษาคดีของศาล

³⁶ จาก กฎหมายอาญา ภาค 2 ตอน 1 (น. 428), โดย จิตติ ดิงศภัทย์, 2543, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

³⁷ กฎหมายอาญา ภาค ความผิด (น. 831). เล่มเดิม.

³⁸ กฎหมายอาญา ภาค 2 ตอน 1 (น. 428). เล่มเดิม.

³⁹ จาก หลักกฎหมายอาญา ภาคความผิด (น. 75). โดย ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, 2554, กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

⁴⁰ กฎหมายอาญา ภาค ความผิด (น. 832). เล่มเดิม.

จัดขบวนการพิจารณาหรือพิพากษาคดีของศาล หมายถึง การกระทำใด ๆ อันเป็นการทำให้ศาลไม่สามารถพิจารณาหรือพิพากษาคดีได้โดยเรียบร้อยซึ่งอาจกระทำภายในศาลหรือนอกศาลก็ได้⁴¹

การจัดขบวนการพิจารณาเป็นการกระทำต่อศาลมิใช่ต่อตัวผู้พิพากษาจึงต้องกระทำในขณะที่ผู้พิพากษาเป็นศาลซึ่งกำลังพิจารณาคดี การจัดขบวนการพิจารณาเป็นการกระทำการจัดขวางก่อนที่ศาลจะพิจารณาหรือพิพากษาก็ได้ ไม่จำเป็นต้องกระทำขณะที่ศาลเปิดการพิจารณาหรือพิพากษา⁴²

องค์ประกอบภายใน คือ เจตนากระทำการจัดขบวนการพิจารณาหรือพิพากษาคดีของศาล

เจตนากระทำการจัดขบวนการพิจารณาหรือพิพากษาคดีของศาล หมายถึง การที่ผู้กระทำรู้ว่าศาลจะพิจารณาหรือพิพากษาหรือกำลังพิจารณาหรือพิพากษา และผู้กระทำต้องการจัดขบวนการพิจารณาหรือพิพากษาคดีของศาล

ตัวอย่าง การกระทำความผิดฐานดูหมิ่นศาลหรือผู้พิพากษา ตามมาตรา 198 อาทิเช่น กล่าวหาว่าผู้พิพากษาไม่มีความเป็นธรรม⁴³ ร้องเรียนเท็จต่อปลัดกระทรวงยุติธรรมว่า ผู้พิพากษาคัดสินให้แพ้กติกันเดียวกับฝ่ายที่ชนะคดีในวันที่ตัดสินคดี แสดงว่าไม่สุจริต เป็นการดูหมิ่นศาล⁴⁴ อ้างเท็จร้องเรียนว่า ผู้พิพากษาคัดสินคดีให้จำเลยแพ้ม⁴⁵ เป็นต้น

ความผิดฐานดูหมิ่นศาลหรือผู้พิพากษามาตรา 198 นี้ ศาลลงโทษเองไม่ได้ เพราะเป็นความผิดอาญา ศาลต้องส่งพนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งในประเด็นดังกล่าวมีข้อแตกต่างกับวิธีการในประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณา

⁴¹ แหล่งเดิม.

⁴² แหล่งเดิม.

⁴³ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1650/2514 จำเลยทั้งสามร่วมกันดูหมิ่นเจ้าพนักงานดูหมิ่นศาลและผู้พิพากษาโดยการนำออกโฆษณาทำให้แพร่หลายไปถึงประชาชน ซึ่งเอกสารสิ่งพิมพ์ ซึ่งมีข้อความดูหมิ่นผู้พิพากษาว่า “มีพฤติการณ์ให้การพิพากษาคดีเป็นไปโดยรวบรัด ไม่ชอบด้วยหลักยุติธรรม” และมีข้อความดูหมิ่นศาลอาญาศาลอุทธรณ์.

⁴⁴ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1124/2507 จำเลยร้องเรียนต่อปลัดกระทรวงยุติธรรม และที่จำเลยให้การต่ออธิบดีผู้พิพากษาศาล 2 เป็นความเท็จ การกระทำของจำเลยเป็นการจงใจแจ้งความเท็จ และข้อความที่จำเลยกล่าวอ้างได้ความหมายพอทำให้เห็นว่าเป็นการดูหมิ่นผู้พิพากษาในการพิพากษาคดี ตามมาตรา 198 และเป็นการหมิ่นประมาทใส่ความผู้พิพากษาคด้วย.

⁴⁵ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 580/2505 ทำหนังสือร้องเรียนผู้พิพากษาไปถึงนายกรัฐมนตรีกล่าวหาว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาและองค์คณะตัดสินคดีให้จำเลยแพ้ม ซึ่งข้อความที่ร้องเรียนไปไม่มีความจริง เป็นความผิดฐานดูหมิ่น ผู้พิพากษาในการพิจารณาคดี ตามมาตรา 198.

ความแฟ้ง ในเรื่องละเมิดอำนาจศาลซึ่งศาลตั้งได้เอง แต่วิธีการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแฟ้งไม่ใช่โทษทางอาญา ถ้าผู้ต้องถูกลงโทษตามคำสั่งศาลจะทำผิดขึ้นอีก ก็เพิ่ม โทษฐานกระทำผิดซ้ำไม่ได้⁴⁶

3.1.5 พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542

ศาลปกครอง เป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 มีอำนาจหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดีปกครอง ซึ่งเป็นคดีพิพาทระหว่างหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกับเอกชน และข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งนี้ เพื่อปกป้องคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน และเพื่อสร้างบรรทัดฐานที่ถูกต้องในการปฏิบัติราชการ

การจัดตั้งศาลปกครองนั้นมาจากความบกพร่องและความไม่มีประสิทธิภาพ ในการพิจารณาพิพากษาคดีปกครองของศาลยุติธรรม เนื่องจากลักษณะของคดีปกครองมีรายละเอียดที่แตกต่างไปจากคดีแพ้งและคดีอาญาทั่วไป ตุลาการในศาลปกครองต้องมีความรู้ ในกฎหมายมหาชนซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับโดยตรงกับความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายปกครอง กับเอกชน อันเป็นเรื่องกระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพหรือประโยชน์ของเอกชน และศาลปกครองเป็นองค์กรที่อำนวยความสะดวก ซึ่งต้องการความเคารพนับถือจากประชาชน การปกป้องเกียรติยศของศาล จึงเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญ กฎหมายละเมิดอำนาจศาล จึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการรักษาความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อศาลปกครอง

ดังนั้น บทบัญญัติเรื่องละเมิดอำนาจศาลตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 นั้น ได้มีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกับบทบัญญัติเรื่องละเมิดอำนาจศาลตามกฎหมายอื่น ๆ คือ คุ้มครองความเป็นธรรมในการบริหารจัดการงานยุติธรรมให้แก่ตุลาการ อันเป็นการคุ้มครองไว้ซึ่งความยุติธรรม เพื่อให้การดำเนินงานของศาลเป็นไปโดยเรียบร้อย โดยศาลปกครองได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการละเมิดอำนาจศาลไว้ในมาตรา 57⁴⁷ มาตรา 64⁴⁸ และมาตรา 65⁴⁹ ของพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542

⁴⁶ จาก *กฎหมายอาญา ภาค 2 -3* (น. 109), โดย หยุต แสงอุทัย, 2556. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2556 โดย มูลนิธิศาสตราจารย์หยุต แสงอุทัย.

⁴⁷ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 มาตรา 57 บัญญัติว่า “ให้ตุลาการเจ้าของสำนวนทำหน้าที่ตรวจสอบและเสนอความเห็นในข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายต่อองค์คณะพิจารณาพิพากษา ตลอดจนดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคดีนั้น

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 ทั้งสามมาตราข้างต้นแล้ว เห็นว่า สามารถพิจารณาได้ ดังนี้

3.1.5.1 การกระทำที่เป็นการละเมิดอำนาจศาลปกครอง

ศาลปกครองได้กำหนดเหตุแห่งการละเมิดอำนาจศาลไว้เป็น 2 สาเหตุ คือ 1) เหตุตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 และ 2) เหตุตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

ในระหว่างการดำเนินการของตุลาการเจ้าของสำนวนตามวรรคหนึ่ง ให้เปิดโอกาสให้คู่กรณีทราบถึงข้ออ้างหรือข้อแย้งของแต่ละฝ่าย และให้คู่กรณีแสดงพยานหลักฐานของฝ่ายตนเพื่อยืนยันหรือหักล้างข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายได้ เมื่อตุลาการเจ้าของสำนวนเห็นว่าได้รวบรวมข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายเพียงพอแล้ว ให้ตุลาการเจ้าของสำนวนทำความเข้าใจเสนอให้องค์คณะพิจารณาพิพากษาเพื่อพิจารณาคดีต่อไป

ในการให้โอกาสคู่กรณีตามวรรคสอง ให้ตุลาการเจ้าของสำนวนกำหนดให้คู่กรณีแสดงพยานหลักฐานของฝ่ายตนภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้าคู่กรณีมิได้ปฏิบัติตามภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ถือว่าคู่กรณีที่ไม่ได้แสดงพยานหลักฐานนั้น ไม่มีพยานหลักฐานสนับสนุนหรือยอมรับข้อเท็จจริงตามพยานหลักฐานของคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งแล้วแต่กรณี และให้ศาลปกครองพิจารณาพิพากษาต่อไปตามที่เห็นเป็นการยุติธรรม

ในกรณีที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ดำเนินการภายในระยะเวลาที่กำหนดตามวรรคสามหรือมีพฤติกรรมประวิงคดีให้ล่าช้า ศาลปกครองจะรายงานผู้บังคับบัญชา ผู้กำกับดูแล ผู้ควบคุมหรือนายกรัฐมนตรี เพื่อดำเนินการแก้ไขปรับปรุงหรือสั่งการหรือลงโทษทางวินัยต่อไปได้ ทั้งนี้ โดยไม่เป็นการตัดอำนาจที่ศาลจะมีคำสั่งลงโทษฐานละเมิดอำนาจศาล

การปฏิบัติหน้าที่ของตุลาการเจ้าของสำนวนและพนักงานคดีปกครองให้เป็นไปตามที่กำหนดในระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด.”

⁴⁸ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 มาตรา 64 บัญญัติว่า “นอกจากที่บัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ให้นับบทบัญญัติที่ถือว่าเป็น การกระทำละเมิดอำนาจศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม และเมื่อมีการละเมิดอำนาจศาลให้ศาลปกครองมีอำนาจ สั่งลงโทษได้ ดังนี้

- (1) ตักเตือน โดยจะมีคำตักเตือนเป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่ก็ได้
- (2) ไล่ออกจากบริเวณศาล
- (3) ลงโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

การสั่งลงโทษฐานละเมิดอำนาจศาลพึงใช้อย่างระมัดระวังและเท่าที่จำเป็นตามพฤติการณ์แห่งกรณี และหากเป็นการสั่งลงโทษตาม (3) ให้องค์คณะอื่นที่มีชื่่องค์คณะพิจารณาพิพากษาคดีนั้น เป็นผู้พิจารณาและสั่งลงโทษ.”

⁴⁹ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 มาตรา 65 บัญญัติว่า “ผู้ใดวิพากษ์การพิจารณาหรือการพิพากษาคดีของศาลปกครองโดยสุจริตด้วยวิธีการทางวิชาการ ผู้นั้นไม่มีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลหรือดูหมิ่นศาลหรือตุลาการ.”

1) เหตุตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 สามารถแบ่งได้ 2 กรณี⁵⁰ คือ

(1) กรณีไม่แสดงพยานหลักฐานตามกำหนดเวลาหรือประวิงคดี กรณีนี้บัญญัติไว้ในมาตรา 57 วรรคสี่ กล่าวคือ เมื่อตุลาการเจ้าของสำนวนได้เปิดโอกาสให้หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นคู่กรณีแสดงพยานหลักฐานในคดีและกำหนดระยะเวลา ให้ปฏิบัติต่อมาในหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการภายในระยะเวลา ที่กำหนดหรือมีพฤติการณ์ประวิงคดีให้ล่าช้า ศาลปกครองมีอำนาจสั่งลงโทษฐานละเมิด อำนาจศาลได้

(2) การวิจารณ์การพิจารณาหรือพิพากษาคดีของศาลปกครอง กรณีนี้บัญญัติไว้ในมาตรา 65 ซึ่งโดยปกติประชาชนสามารถวิจารณ์การพิจารณาหรือพิพากษาคดีของศาลปกครองได้ หากได้กระทำไปโดยสุจริตและด้วยวิธีการทางวิชาการ โดยถือเป็นข้อยกเว้น ไม่เป็นการละเมิดอำนาจศาล แต่ถ้าได้กระทำไปโดยไม่สุจริตหรือไม่ใช้วิธีการทางวิชาการ ผู้นั้นอาจมีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลหรือฐานดูหมิ่นศาลหรือตุลาการได้

2) เหตุตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

หมายถึง เหตุตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 31 และมาตรา 32 โดยในมาตรา 31 เป็นเรื่องการขัดขืนไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดของศาลอันว่าด้วยการรักษาความสงบเรียบร้อย ตามมาตรา 30 ได้ให้อำนาจศาลไว้ในการออกข้อกำหนด ซึ่งในส่วนของศาลปกครองได้มีระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดว่าด้วย วิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2543 ข้อ 8 วรรคหนึ่ง กำหนดให้ศาลปกครองมีอำนาจออกข้อกำหนดแก่คู่กรณีหรือแก่บุคคลที่อยู่ต่อหน้าศาลตามที่จำเป็น เพื่อรักษาความเรียบร้อยในบริเวณศาลหรือเพื่อให้การดำเนินคดีปกครองเป็นไปอย่างเที่ยงธรรมและรวดเร็ว

3.1.5.2 การพิจารณาคดีละเมิดอำนาจศาลปกครอง⁵¹

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติในมาตรา 64 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้ง ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 เห็นว่า ศาลปกครองสามารถลงโทษผู้ละเมิดอำนาจศาลได้โดยวิธีการ ดังต่อไปนี้

1) การตักเตือน เป็นการตักเตือนด้วยวาจา แต่จะทำการเป็นลายลักษณ์อักษรด้วยหรือไม่ก็ได้ ถือเป็น การลงโทษที่เบาสุดเท่าที่กฎหมายบัญญัติไว้ โดยโทษตักเตือนนี้มีเฉพาะในศาลปกครองเท่านั้น

⁵⁰ จาก ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการฟ้องและการดำเนินคดีในศาลปกครอง (น. 372-378), โดย อำพน เจริญชีวินทร์, 2545, กรุงเทพฯ: นิติธรรม.

⁵¹ ละเมิดอำนาจศาล: ข้อพิจารณาเกี่ยวกับการวิพากษ์ที่เป็นธรรม (น. 32-33), เล่มเดิม.

2) ปล่อยออกจากบริเวณศาลปกครอง การปล่อยออกจากบริเวณศาล ในทางปฏิบัติ ต้องสั่งด้วยวาจาหรือหากขัดขึ้นก็อาจมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาได้

3) ลงโทษจำคุกหรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ ตุลาการศาลปกครองมีอำนาจสั่งลงโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนแก่ผู้ละเมิดอำนาจศาล หรือสั่งปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ โทษนี้ถือเป็นโทษหนักที่สุดสำหรับผู้กระทำผิดฐานละเมิดอำนาจศาล

3.1.5.3 การอุทธรณ์ฎีกาในความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลปกครอง

คำสั่งลงโทษฐานละเมิดอำนาจศาลนั้น ผู้มีส่วนได้เสียมีสิทธิยื่นอุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุดภายในกำหนดระยะเวลาสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น ตามข้อ 49/1 วรรคหนึ่ง ของระเบียบที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2543⁵² และเมื่อศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเป็นประการใดแล้ว ให้ถือเป็นที่สิ้นสุด ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 มาตรา 73⁵³

3.1.6 พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498

ศาลทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดอาญาซึ่งเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารในขณะที่กระทำความผิด และได้กำหนดให้มีอำนาจในการพิจารณาคดีอย่างอื่นได้ตามที่จะมีกฎหมายบัญญัติเพิ่มเติม เช่น ความผิดฐานกระทำการอันเป็นคอมมิวนิสต์ เป็นต้น

⁵² ระเบียบที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2543 ข้อ 49/1 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “...คำสั่งลงโทษฐานละเมิดอำนาจศาลตามมาตรา 64... ผู้มีส่วนได้เสียมีสิทธิยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อศาลปกครองสูงสุดภายในระยะเวลาสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นนั้น.”

⁵³ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 มาตรา 73 บัญญัติว่า “การคัดค้านคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นนั้น ให้ยื่นอุทธรณ์ต่อศาลปกครองชั้นต้นที่มีคำพิพากษาหรือคำสั่งภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่ให้มีคำสั่ง ถ้ามิได้ยื่นอุทธรณ์ตามกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าคดีนั้นเป็นอันถึงที่สุด

คำพิพากษาหรือคำสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้หมายความรวมถึงคำสั่งเกี่ยวกับการละเมิดอำนาจศาลหรือคำสั่งอื่นใดที่ทำให้คดีเสร็จเด็ดขาด

ในกรณีที่ศาลปกครองสูงสุดเห็นว่าคำอุทธรณ์ใดมีข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่ไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ศาลปกครองสูงสุดจะสั่งไม่รับอุทธรณ์นั้นไว้พิจารณาก็ได้

คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองสูงสุดให้เป็นที่สิ้นสุด.

สำหรับความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลทหารนั้น ศาลทหารได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการละเมิดอำนาจศาลทหารไว้ในพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 มาตรา 13⁵⁴

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติดังกล่าวแล้ว สามารถแบ่งอำนาจศาลทหารได้เป็น 2 ประการ คือ

ประการแรก อำนาจในการพิจารณาพิพากษาวางบทลงโทษผู้กระทำความผิดต่อกฎหมาย ทหาร หรือกฎหมายอื่นในทางอาญา โดยที่ผู้กระทำความผิดนั้นต้องเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร ขณะกระทำความผิด และ

และประการที่สอง อำนาจในการสั่งลงโทษบุคคลที่กระทำความผิดละเมิดอำนาจศาลตามที่บัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 31 ถึงมาตรา 33 ไม่ว่าบุคคลผู้นั้นจะเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารหรือไม่ก็ตาม

เมื่อพิจารณาตาม (2) ย่อมเห็นได้ว่า ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลทหาร ใช้หลักเกณฑ์เช่นเดียวกับการละเมิดอำนาจศาลในระบบศาลยุติธรรม โดยนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 31 – 33 มาใช้บังคับ

3.1.7 ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำงานวินิจฉัย พ.ศ. 2550

ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญของประเทศไทย ในปัจจุบันมิได้มีการบัญญัติไว้โดยชัดแจ้งแต่ประการใด แต่หากพิจารณาถึงลำดับความเป็นมาถึงกฎหมายที่เกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยบริเวณศาลของศาลรัฐธรรมนูญ พบว่า ปรากฏขึ้นครั้งแรก ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2493 โดยบัญญัติให้ คณะตุลาการมีอำนาจบางประการดังเช่น ศาลปกติ ในการรักษาความสงบเรียบร้อยในบริเวณศาล ปรากฏตาม มาตรา 18⁵⁵ แต่เนื่องจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว ไม่ได้กำหนดให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญ

⁵⁴ พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 มาตรา 13 บัญญัติว่า “ศาลทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษา วางบทลงโทษผู้กระทำความผิดต่อกฎหมายทหาร หรือกฎหมายอื่นในทางอาญา โดยที่ผู้กระทำความผิดเป็นบุคคล ที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร ในขณะที่กระทำความผิดและมีอำนาจสั่งลงโทษบุคคลใด ๆ ที่กระทำความผิดละเมิดอำนาจตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง.”

⁵⁵ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2493 มาตรา 18 บัญญัติว่า “ในการพิจารณาของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญนั้น ให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีอำนาจรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งการพิจารณา หรือกระทำการเพื่อให้กระบวนการดำเนินไปโดยที่ง่งธรรมและรวดเร็ว และเพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ ให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีอำนาจดังเช่นศาล.”

ตั้งลงโทษได้ ดังเช่นศาลปกติ ด้วยเหตุนี้ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญจึงต้องฟ้องคดี ต่อศาลยุติธรรม เพื่อให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญาต่อไป⁵⁶

ถ้าหากความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญในปัจจุบัน แม้จะยังมีได้มีบทบัญญัติที่ชัดเจนในการลงโทษผู้กระทำความผิด หากผู้นั้นมีลักษณะหรือการกระทำที่เข้าข่าย ในความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล แต่ศาลรัฐธรรมนูญก็มีอำนาจบางประการในการรักษา ความสงบเรียบร้อยของการพิจารณาคดีให้เป็นไปโดยสงบเรียบร้อยและรวดเร็ว โดยอาศัยข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. 2550 ข้อ 15⁵⁷ ซึ่งกำหนดให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญในการออกกระเปียบมาใช้บังคับเท่านั้น ซึ่งในปัจจุบัน ศาลรัฐธรรมนูญได้ออกกระเปียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการรักษาระเบียบและความเรียบร้อย ในที่ทำการหรือบริเวณที่ทำการศาลรัฐธรรมนูญและการเข้าฟังการไต่สวนของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 มาใช้บังคับ ซึ่งการกำหนดมาตรการดังกล่าว มีลักษณะเป็นมาตรการโดยทั่วไป

ในเรื่องของการรักษาระเบียบและความเรียบร้อยในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอกนั้น ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องใช้อย่างระมัดระวังตามความจำเป็น เพื่อให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญเป็นไปด้วยความสงบเรียบร้อยและสามารถดำเนินต่อไปได้ แต่จะใช้ดุลพินิจอย่างมากไปจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลภายนอกไม่ได้ เนื่องจาก ศาลรัฐธรรมนูญมีความแตกต่างจากศาลอื่น กล่าวคือ ก่อนศาลรัฐธรรมนูญมีคำพิพากษาหรือ คำวินิจฉัย ต้องมีการแถลงด้วยวาจา ก่อนที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจะลงมติในผลของคำวินิจฉัย และคำพิพากษาหรือ คำวินิจฉัยดังกล่าวต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา เพื่อให้ประชาชน ได้เห็นคำวินิจฉัยของส่วนกลางและคำวินิจฉัยของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในส่วนตัว หรือ เรียกว่า “คำวินิจฉัยส่วนตัว” และสามารถวิพากษ์วิจารณ์ได้ในเชิงวิชาการ โดยอาศัยข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธี

⁵⁶ จาก วิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญในประเทศไทย (เอกสารผลงานทางวิชาการเพื่อขอรับการประเมินให้ดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ 10 ชช.) (น. 180 - 181), โดย พรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์, 2554, กรุงเทพฯ: สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.

⁵⁷ ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. 2550 ข้อ 15 กำหนดว่า “ในการพิจารณาคดี ให้ศาลมีอำนาจในการรักษาความสงบเรียบร้อยของการพิจารณาคดี การให้บุคคลใดซึ่งฝ่าฝืนออกไปนอกสถานที่พิจารณาและให้กระทำการใด ๆ เพื่อให้การพิจารณาคดีดำเนินไปโดยสงบเรียบร้อยและรวดเร็ว รวมทั้งออกกระเปียบเพิ่มเติมเพื่อให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ.”

พิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. 2550 ข้อ 16⁵⁸ โดยให้อำนาจ ศาลรัฐธรรมนูญออกกระเปียบมาใช้บังคับ ในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอกที่จะเข้ามาในบริเวณ ศาลรัฐธรรมนูญนั้น ซึ่งก็มีลักษณะเป็นมาตรการทั่วไปเช่นกัน

การกำหนดหลักเกณฑ์การอนุญาตให้บุคคลภายนอกหรือประชาชนที่จะเข้ามาในที่ทำการหรือห้องพิจารณา โดยอาจมีข้อห้ามต่าง ๆ เช่น ห้ามพกพาอาวุธ นำสัตว์ เครื่องมือสื่อสาร หรือสิ่งของที่นำจะเป็นอันตรายเข้ามา หรือก่อความเดือดร้อนรำคาญ แต่ทั้งนี้ มิได้มีการกำหนดโทษหากมีการละเมิดข้อกำหนดต่าง ๆ ไว้ แต่ก็เชื่อว่าศาลรัฐธรรมนูญจะไม่มีมาตรการใด ๆ ในการลงโทษผู้กระทำผิด เพราะตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีการพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. 2550 ข้อ 6 วรรคสอง⁵⁹ ได้ให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญในการนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับ ดังนี้ หากเกิดประเด็นปัญหาในเรื่องความผิดฐาน ละเมิดอำนาจศาลเกิดขึ้น ย่อมนำมาตรา 31 – 33 มาปรับใช้บังคับได้

3.2 กฎหมายที่เกี่ยวกับการละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญของต่างประเทศ

3.2.1 ประเทศที่ไม่มีการบัญญัติความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญไว้ในกฎหมายเฉพาะ ประเทศที่ไม่มีการบัญญัติความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญไว้ใน กฎหมายเฉพาะ จำแนกตามระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ (Common Law) ได้แก่ สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา ประเทศแคนาดา และเขตปกครองพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐ ประชาชนจีน เป็นต้น ส่วนระบบกฎหมายซีวิลลอว์ (Civil Law) ได้แก่ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สาธารณรัฐอาเซอร์ไบจาน สาธารณรัฐแอลเบเนีย และสาธารณรัฐอาร์มีเนีย เป็นต้น โดยการศึกษาในส่วนนี้ จะศึกษาถึงผลในทางกฎหมายของแต่ละประเทศที่กล่าวมาข้างต้น แยกอธิบายได้ ดังนี้

3.2.1.1 ระบบกฎหมาย Common Law

ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ (Common Law) คือ กฎหมายในระบบ “จารีตประเพณี” โดยจะยึดถือคำพิพากษาของศาลที่ได้เคยวางบรรทัดฐานไว้แล้วเป็นหลัก ในการพิจารณาระบบกฎหมายนี้มีกฎหมายที่บัญญัติโดยรัฐสภาเช่นเดียวกับประเทศที่ใช้ระบบประมวลกฎหมาย แต่โดย

⁵⁸ ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. 2550 ข้อ 16 กำหนดว่า “การรักษาระเบียบและความเรียบร้อยในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอกที่จะเข้ามาในที่ทำการศาล หรือบริเวณที่ทำการศาล หรือเข้าฟังการไต่สวนของศาล ตลอดจนมารยาทของบุคคลเช่นว่านี้ ให้เป็นไปตามระเบียบของศาล.”

⁵⁹ ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. 2550 ข้อ 6 วรรคสอง กำหนดว่า “วิธีพิจารณาใดซึ่งข้อกำหนดนี้มีได้กำหนดไว้โดยเฉพาะ ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความแพ่งมาใช้บังคับเท่าที่พอจะใช้บังคับได้และไม่ขัดต่อข้อกำหนดนี้.”

ระบบกฎหมายทั่วไปนี้ จะให้อำนาจผู้พิพากษาในการตีความกฎหมาย และจะตีความในลักษณะจำกัดเท่าที่ลายลักษณ์อักษรบัญญัติไว้เท่านั้น ในส่วนนี้จะได้ศึกษา ถึงประเทศที่ไม่มีการบัญญัติความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญไว้ในกฎหมายเฉพาะ ดังนี้

1) สหราชอาณาจักร

ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลในสหราชอาณาจักร มีประวัติ อันยาวนาน เมื่อมีข้อพิพาทเกิดขึ้นกับบรรณาธิการหนังสือ Daily Mirror ในประเด็นที่ไปลงข่าวคดีเรื่องหนึ่งที่มีการกล่าวหาว่าชายคนหนึ่งเป็นผู้ฆาตกรรมในระหว่างการพิจารณาคดีของศาล หรือการลงข่าววิจารณ์บุคคลบางคนโดยไม่รู้ว่าเขาถูกจับดำเนินคดีไปแล้ว และมีอีกหลายคดี ที่เป็นการกระทำโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ จนเป็นเหตุให้ศาลพิพากษาจำคุกสามเดือน และปรับเป็น เงินหนึ่งหมื่นบาท ผลของการพิพากษาและการลงโทษในหลายคดีดังกล่าว ทำให้เกิดความ ไม่พอใจในบางสำนักพิมพ์ ถึงขนาดว่า หนังสือพิมพ์ Times ได้ตีพิมพ์บทความเกี่ยวกับเรื่องนี้ โดยใช้ชื่อว่า “การปิดปากหนังสือพิมพ์แบบใหม่” (New Muzzle for Free Press) จากประเด็นดังกล่าว บรรดานักกฎหมายทั้งหลายมีการตื่นตัวเกี่ยวกับความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล มิใช่หวั่นเกรงว่าศาลเริ่มบีบคั้นหนังสือพิมพ์ แต่วิตกต่อการที่บุคคลต้องรับผิดชอบโดยไม่เป็นธรรม ด้วยเหตุนี้ ในปี ค.ศ. 1960 จึงมีประกาศใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการดำเนินงานยุติธรรม เพื่อขจัดข้อบกพร่องดังกล่าว⁶⁰

ในปัจจุบัน ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลตามระบบกฎหมายสหราชอาณาจักรได้บัญญัติใน Contempt of Court Act 1981 โดยมีอัตราโทษจำคุกสูงสุด 2 ปี นอกจากนี้ ยังมีการกำหนดหรือแบ่งความผิดออกเป็น การละเมิดอำนาจศาลในคดีอาญา (Criminal contempt of court) และการละเมิดอำนาจศาลในคดีแพ่ง (Civil Contempt of court) โดยถือเป็นการรับผิดชอบ (Strict Liability)⁶¹ คือ ไม่จำกัดว่าเป็นการละเมิดอำนาจศาลโดยเจตนาหรือไม่ นอกจากนี้ หากพิจารณาในแง่ของการกำหนดโทษในแต่ละศาลก็จะไม่เท่ากัน อาทิเช่น หากเกิดใน Superior Court จะต้องรับโทษจำคุก 1 เดือน หากเกิดใน Inferior Court ศาลอาจ สั่งลงโทษปรับไม่เกิน 2,500 ปอนด์ แต่ถ้าเกิดใน Country Court จะปรับไม่เกิน 20 ปอนด์ หรือจำคุกไม่เกิน 3 เดือน และหากพิจารณาในแง่อำนาจในการลงโทษ พบว่า ความผิดได้เกิดขึ้นใน Magistrate’s Court⁶² ศาล Magistrate ไม่มีอำนาจในการลงโทษแต่ประการใด คงมีอำนาจเพียงการกักตัวบุคคลที่หมิ่นศาลหรือรบกวนศาล

⁶⁰ จาก ความผิดฐานหมิ่นประมาทศาลในระบบคอมมอนลอว์ (น. 116 - 177), โดย ปุณณะ สุทธิประภา. (อ้างถึงใน ละเมิดอำนาจศาลกับสังคมไทย, โดย สกิต ลิมพวงศ์พันธ์ ก, กรุงเทพฯ: พาสิโน.

⁶¹ Contempt of Court Act 1981. Retrieved from <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1981/49>

⁶² Magistrate’s Court ถือเป็นศาลในลำดับล่างสุดของระบบกฎหมายอาญา (Common Law) รองมาจาก Crown Court โดยจะมีอำนาจลงโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 5,000 ปอนด์.

ในระหว่างการพิจารณาจนกว่าจะเสร็จสิ้น การนั่งพิจารณาคดีเท่านั้น แต่ทั้งนี้ไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 2,500 ปอนด์ เพราะฉะนั้น จึงกล่าวได้ว่า ในสหราชอาณาจักรความผิดในลักษณะนี้ กระบวนการพิจารณาและการกำหนดโทษจะขึ้นอยู่กับแต่ละศาลเป็นสำคัญ

ส่วนกรณีที่จะถือว่าพฤติกรรมใดจะถือว่าเป็นความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลหรือไม่นั้น ก่อนข้างที่จะมีลักษณะคล้ายคลึงกับประเทศอื่น คือ แบ่งการพิจารณา การกระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลออกเป็น 2 กรณี⁶³ คือ

(1) การละเมิดอำนาจศาลในเขตศาล

การละเมิดอำนาจศาลในกรณีนี้อาจเกิดจากการรบกวน ก่อกวน หรือขัดขวางกระบวนการพิจารณาอันเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย ดังจะอธิบาย ดังต่อไปนี้

ก. การทำร้ายและข่มขู่บุคคลในห้องพิจารณาคดีของศาล

โดยผู้ถูกข่มขู่อาจเป็นผู้พิพากษา คู่ความ พยาน คณะลูกขุน หรือทนายความ และในการพิจารณาลงโทษผู้กระทำความผิด ศาลจะเป็นผู้ใช้อำนาจตัดสินใจว่าจะลงโทษหรือไม่เพียงใด

ข. การมีพฤติกรรมใช้ถ้อยคำดูถูกเหยียดหยามผู้พิพากษา

พฤติกรรมเช่นนี้ แม้จะเป็นการกระทำต่อตัวผู้พิพากษา แต่ก็ถือได้ว่าเป็นการกระทำที่กระทบต่อสถานะความเป็นผู้พิพากษาด้วย เพราะผู้พิพากษา เป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีและต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายกำหนดไว้ ดังนั้น การกระทำต่อผู้พิพากษา ย่อมมีผลกระทบต่อสถานะที่เป็นการขัดต่อกฎหมายและไม่สมควรที่จะฝ่าฝืน

ค. การขัดขวางการดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาล

อาจเกิดได้โดยการแสดงออกทางคำพูดหรือการกระทำ ที่เป็นการรบกวนหรือขัดขวางกระบวนการพิจารณาของศาล หรือการเข้าไปก่อกวนอันมีผลกระทบต่อความยุติธรรม เช่น ในคดี *Morris V. Crown Office* 1970 2 QB 114 เป็นกรณีที่เยาวชน กลุ่มหนึ่งประท้วงคำสั่งศาลที่มีต่อหัวหน้ากลุ่มขององค์กรตน โดยการตะโกนสโลแกนของกลุ่ม และแจกเอกสารแผ่นพับร้องเพลง ในระหว่างการพิจารณาคดีหมิ่นประมาทของ *Lawton J.* อันเป็นเหตุให้คณะลูกขุนสั่งจำคุกผู้ชุมนุม 11 คน คนละ 3 เดือน และอีก 8 คน เป็นโทษปรับคนละ 50 ปอนด์ ต่อมาในชั้นศาลอุทธรณ์ *Salmon LJ* เห็นด้วยกับคำพิพากษาของศาลชั้นต้น แต่เห็นว่าควรลดโทษ จึงมีคำสั่งปล่อยเยาวชนเหล่านั้น แต่ศาลโทษไม่ให้กระทำการเช่นนั้นอีก⁶⁴

⁶³ จาก การละเมิดอำนาจศาลตามกฎหมายสหราชอาณาจักร (น. 73-78), โดย สราวุธ เบญจกุล, ดุลพาห, 2551 (กันยายน – ธันวาคม).

⁶⁴ Per *Holroyd J.* ในคดี *R v. Davison* (1824) 4B & Aid 329.

ง. ไม่เคารพต่อศาลหรือแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสมในศาล

การแสดงออกถึงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมนี้ ไม่ได้มีผลกระทบต่อการศึกษาของศาล ดังนั้น ศาลจะมีคำสั่งลงโทษฐานละเมิดอำนาจศาล ก็ต่อเมื่อศาลพิจารณาแล้วเห็นว่า การกระทำดังกล่าวมีผลกระทบต่อการใช้อำนาจของศาลทำให้ ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และเป็นการรบกวนกระบวนการอำนวยความสะดวกของศาล

จ. การถ่ายภาพหรือวาดภาพเหมือนในศาล

โดยหลักกฎหมาย Common Law แล้ว ไม่ได้มีข้อห้าม ในเรื่องการถ่ายภาพหรือการวาดภาพในศาลไว้โดยเฉพาะ แต่หากการถ่ายภาพหรือวาดภาพนั้น เป็นการรบกวนศาล ตามคำกล่าวของ Judge Ellison Ch. ว่า “การอำนวยความสะดวกไม่อาจ ทำได้อย่างเต็มที่ หากผู้พิพากษาหรือพยานมีความรู้สึกถูกกดดัน เกือบหรือรู้สึกไม่สะดวกในการ ถูกถ่ายภาพในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ของตนในศาล” จึงเป็นที่มาถึงวิธีปฏิบัติของศาลที่ห้ามมิให้ มีการถ่ายภาพในศาล

ฉ. การใช้เครื่องบันทึกเสียงในศาล

การนำเครื่องบันทึกเสียงเข้าไปในศาลโดยไม่ได้รับอนุญาต โดยในมาตรา 9 ของ Concept of court act บัญญัติห้ามมิให้มีการใช้เครื่องบันทึกเสียงในระหว่าง การพิจารณาคดีของศาล และห้ามนำเสนอข้อความที่ได้บันทึกไว้นั้น ไม่ว่าจะกระทำโดยถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ หากฝ่าฝืนศาลมีอำนาจสั่งยึดเครื่องบันทึกเสียงนั้นได้ หรืออาจจำหน่ายหรือทำลายตามแต่ศาลจะเห็นสมควร แต่มาตรานี้ไม่ใช่บังคับ หากได้รับอนุญาตจากศาลให้ บันทึกเสียงได้ เพื่อเป็นประโยชน์ในกระบวนการพิจารณาของศาล

(2) การละเมิดอำนาจศาลนอกเขตศาล

การละเมิดอำนาจศาลนอกเขตศาลมักเกิดกับสื่อมวลชน เป็นส่วนใหญ่ โดยอาจเกิดจากการเผยแพร่ข้อเท็จจริงที่อาจมีผลกระทบต่อกระบวนการพิจารณา ของศาล หรือการที่สื่อมวลชนนำเสนอข่าวสารในรูปแบบที่เป็นการตัดสินว่า สังคมเห็นว่าจำเลยเป็นผู้กระทำผิด อันอาจมีผลกระทบต่อกระบวนการพิจารณา ในขณะที่เดียวกันสื่อมวลชนก็มี เสรีภาพในการนำเสนอข่าวสารที่ประชาชนให้ความสนใจ เพราะสื่อมวลชนถือเป็นเครื่องมือ สำคัญในการตรวจสอบกระบวนการพิจารณาของศาลในคดีที่อยู่ในความสนใจของประชาชนว่า ได้มีการพิจารณาคดีที่เป็นธรรมและเปิดเผย แต่ทั้งนี้ การนำเสนอข่าวสารดังกล่าวต้องอยู่ ในขอบเขตที่เหมาะสมและไม่นำเสนอข้อมูลใด ๆ ที่อาจมีผลต่อกระบวนการพิจารณาของศาล สำหรับการละเมิดอำนาจศาลโดยสื่อมวลชนนี้ ไม่จำเป็นต้องถึงขนาดที่เป็นการแทรกแซงกระบวนการยุติธรรม อันมีผลกระทบต่อการศึกษาพิพากษาคดีของศาล เพราะหากถึงขั้นนั้นย่อมมีผลให้จำเลยสามารถร้องขอต่อศาลให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาใหม่ได้ ดังนั้น การกระทำของสื่อมวลชนอาจถือเป็นการละเมิดอำนาจศาล

เมื่อการนำเสนอข่าวสารนั้นมีเหตุเพียงพอที่มีความเป็นไปได้ว่าจะเป็นการแทรกแซงกระบวนการยุติธรรมของศาล ซึ่งกรณีถือว่ามีเหตุเพียงพอหรือไม่นั้นไม่จำเป็นต้องรู้แนวทางการนำเสนอข่าวสารนั้นจะก่อให้เกิดผลอย่างไรหรือคาดได้แน่นอนว่าเกิดผลเช่นใด เพียงแต่การนำเสนอข่าวสารนั้นมีลักษณะที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อกระบวนการพิจารณาของศาลก็ย่อมถือว่ามีเหตุเพียงพอแล้ว เว้นแต่โอกาสที่จะแทรกแซงกระบวนการยุติธรรมจากการนำเสนอข่าวสารนั้นไกลเกินกว่าเหตุหรือนำเอาหลักทฤษฎีเหตุที่เหมาะสมตามกฎหมายมาปรับใช้ ทั้งนี้ สื่อมวลชนที่กระทำการละเมิดอำนาจศาลไม่จำเป็นต้องมีเจตนาที่จะแทรกแซงกระบวนการพิจารณา เพียงแต่ก่อให้เกิดความเสี่ยงว่าจะมีการแทรกแซงกระบวนการพิจารณาก็เพียงพอแล้ว และความเสี่ยงเช่นว่านี้พิจารณาจากช่วงเวลาที่ได้มีการนำเสนอข่าวสารเช่นว่านั้นออกสู่ประชาชนโดยทั่วไป หรือได้นำเสนอต่อกลุ่มชนที่มีความเกี่ยวข้องในคดีซึ่งบุคคลที่เกี่ยวข้อง ในคดีไม่ว่าจะเป็นคณะลูกขุนหรือผู้ที่จะเป็นคณะลูกขุน พยาน คู่ความ เมื่อได้รับข้อมูลจากสื่อมวลชนอาจมีผลในการใช้ดุลพินิจให้เกิดความไม่เป็นธรรมในการพิจารณาคดีได้ แต่บางกรณี ก็ไม่อาจถือได้ว่าเป็นความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล เช่น การแสดงข้อเท็จจริงของสื่อมวลชน เว้นแต่ เมื่อศาลพิจารณาจากพยานหลักฐานแล้ว เห็นว่า การเปิดเผยดังกล่าวจะกระทบต่อประโยชน์หรือความมั่นคงของรัฐ หรือเพื่อเป็นการป้องกันความสงบเรียบร้อยหรือความผิดทางอาญา

ผลในทางกฎหมายของความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลที่ได้กระทำต่อหน้าศาลหรือใกล้ขีดการขีดขวางการพิจารณาคดีของศาล ศาลสามารถใช้อำนาจลงโทษผู้กระทำความผิดได้ทันที โดยไม่จำเป็นต้องมีการบอกกล่าวล่วงหน้า ไม่จำเป็นต้องมีการกล่าวหาตามแบบพิธี ไม่จำเป็นต้องเปิดโอกาสให้ผู้กระทำผิดต่อสู้คดี และไม่จำเป็นต้องมีการกำหนดประเด็นการพิจารณาคดี

ในสหราชอาณาจักร การละเมิดอำนาจศาลที่ได้กระทำต่อหน้าศาลหรือ ในห้องพิจารณาคดีเป็นการดูหมิ่นผู้พิพากษาด้วย การดูหมิ่นในลักษณะเช่นนี้ หากเกิดในศาลสูง ศาลสูงมีอำนาจที่จะลงโทษผู้กระทำความผิดได้ทันที โดยศาลจะถือเอาเหตุที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า เป็นหลัก เพื่อที่จะคุ้มครองการบริหารงานยุติธรรมทางกฎหมาย แต่หากเหตุเกิดในศาลล่าง ศาลล่างอาจไม่มีอำนาจหรือมีอำนาจค่อนข้างจำกัด เช่น Country Court ศาลจะมีอำนาจที่จะพิพากษาปรับได้ไม่เกิน 20 ปอนด์ และจำคุกไม่เกิน 3 เดือน หากเกิดใน Magistrate Court ศาลนั้นก็จะมีอำนาจลงโทษทางอาญาเพียงแต่สามารถนำตัวผู้ที่ประพฤตินั้นไม่เรียบร้อย ในบริเวณนั้นออกไปนอกห้องพิจารณาหรือออกไปจากบริเวณศาลได้ ทั้งนี้ ไม่เป็นการตัดอำนาจ ศาลสูงที่จะมีมาตรการคุ้มครองศาลล่าง โดยมีคำสั่งลงโทษบุคคลที่กระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลในศาลใดศาลหนึ่งเสมอ⁶⁵

⁶⁵ การละเมิดอำนาจศาลตามกฎหมายสหราชอาณาจักร. เล่มเดิม.

ในกรณี การกระทำที่ได้ทำลงนอกศาลโดยมิได้อยู่ในการรู้เห็นของ ผู้พิพากษาโดยตรง จึงจำเป็นต้องปฏิบัติตามกระบวนการวิธีพิจารณาเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกกล่าวหา กล่าวคือ ต้องมีการบอกกล่าวล่วงหน้า มีการกล่าวหาอันเป็นลายลักษณ์อักษร และต้องให้โอกาส ผู้ถูกกล่าวหาที่มีสิทธิต่อสู้คดีทำนองเดียวกับจำเลยในคดีอาญา ดังนั้น การดำเนินคดีต่อผู้ละเมิดอำนาจศาลจะต้องเริ่มที่ การฟ้องของอธิบดีของอัยการ อัยการสูงสุด หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม หรือในนามของผู้เสียหายเอง

2) สหรัฐอเมริกา

ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลในสหรัฐอเมริกา มีต้นกำเนิดมาจากกฎหมาย Common Law ของสหราชอาณาจักร โดยถือว่า การขัดขืนไม่เชื่อฟังคำสั่งศาล เป็นการละเมิดพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์โดยตรง ศาลมีอำนาจสั่งลงโทษได้ โดยไม่จำเป็นต้องมีกฎหมายใด ๆ ให้อำนาจไว้ แต่หลังจากที่ระบบกฎหมายและระบบศาลยุติธรรมของสหรัฐอเมริกาได้พัฒนาหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญและกฎหมายฝ่ายนิติบัญญัติได้เข้ามา มีบทบาทในการกำหนดขอบเขตความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล โดยในบางมลรัฐ บทบัญญัติ ตามรัฐธรรมนูญของรัฐ และกฎหมายฝ่ายนิติบัญญัติได้เข้ามาแทนที่หลักกฎหมาย Common Law ที่รับมาจากสหราชอาณาจักร โดยสิ้นเชิง โดยในอดีต การลงโทษละเมิดอำนาจศาล มักจะมีลักษณะเป็นการที่ศาลใช้อำนาจโดยรวบรัด (Summary Power) คือ การสั่งลงโทษโดยไม่มีคณะลูกขุน ร่วมพิจารณาตัดสินด้วย และผู้ถูกลงโทษไม่มีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองใด ๆ ตามกฎหมาย ดังเช่นจำเลยในคดีอาญาที่มีสิทธิอยู่ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญและกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ด้วยเหตุนี้ การใช้อำนาจในลักษณะที่เป็นการรวบรัดดังกล่าว จึงถูกวิพากษ์วิจารณ์และต่อต้าน เป็นผลให้เวลาต่อมาได้มีการจำกัดอำนาจของศาล โดยบัญญัติในรูปแบบของกฎหมาย⁶⁶

สำหรับการกำหนดความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลในประเทศสหรัฐอเมริกา สามารถแบ่งการพิจารณาได้เป็น 2 รูปแบบ คือ⁶⁷

(1) การละเมิดอำนาจศาลโดยตรง (Direct Concept) คือ การละเมิดที่เป็นการกระทำต่อหน้าศาล (Concept in the face of the court) ซึ่งในกรณีนี้ศาลมีอำนาจที่จะสั่งลงโทษได้โดยทันที แต่ทั้งนี้ โดยหลักศาลจะมีการเตือนก่อนที่จะมีการลงโทษ

⁶⁶ จาก *ความคิดเห็นเรื่องละเมิดอำนาจศาล* (น. 84-85), โดย ไมตรี ศรีอรุณ. (อ้างถึงใน *ละเมิดอำนาจศาลกับสังคมไทย*, โดยสถิต ลิ้มพงศ์พันธ์ ข, กรุงเทพฯ: พาสีโน).

⁶⁷ จาก *การลงโทษการวิพากษ์วิจารณ์หรือติชมศาลฐานละเมิดอำนาจในสหรัฐอเมริกา*, โดย พันธ ทัศนียานนท์ ก, 2521, *วารสารอัยการ 1(12)*, น. 16.

(2) การละเมิดอำนาจศาลโดยอ้อม (Indirect Concept) คือ การละเมิดที่กระทำอยู่ภายนอกศาล และรวมถึงการไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาลด้วย ซึ่งในกรณีนี้ การลงโทษกระทำได้ต่อเมื่อมีการรับฟังพยานหลักฐาน และพิสูจน์ข้อเท็จจริงต่าง ๆ เรียบร้อยแล้ว

โดยหากเป็นคดีแพ่ง ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลไม่ถือเป็นความผิดทางอาญา (Criminal offense) แต่อาจมีการกำหนดโทษในเชิงการชดใช้ค่าเสียหาย แต่หากเป็นการพิจารณาในคดีอาญา จะต้องพิสูจน์โดยปราศจากข้อสงสัยว่าบุคคลนั้นเป็นผู้กระทำผิดจริง

ส่วนประเด็นที่ว่ากรณีใดบ้างจะถือว่าเป็นความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลนั้น มีลักษณะเช่นเดียวกับประเทศอื่น เช่น หากเป็นคดีแพ่ง คือ การไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาล ส่วนในคดีอาญา อาจเกิดจากการพูดจาวกวน หรือรบกวนในระหว่างการพิจารณา การล่วงละเมิดบุคคลอื่นในห้องพิจารณา เป็นต้น นอกจากนี้ในบางคดี การแสดงกิริยาห้าวต่อหน้าการพิจารณาของศาล ก็อาจถือเป็นความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลด้วย

ผลในทางกฎหมายของความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลที่ได้กระทำต่อหน้าศาลหรือใกล้ขีดการขีดวงพิจารณาคดีของศาลนั้น ในสหรัฐอเมริกา ตามกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญาของสหรัฐอเมริกา ข้อ 8 (a) กำหนดว่า “ให้ผู้พิพากษาสั่งลงโทษความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลได้ทันที โดยไม่ต้องปฏิบัติตามหลักกระบวนการอันชอบธรรม ซึ่งให้ความคุ้มครองสิทธิจำเลยในคดีอาญา ถ้าหากผู้พิพากษาผู้นั้นรับรองเป็นหลักฐานว่า ได้เห็นหรือได้ยินการละเมิดอำนาจศาลนั้นด้วยตนเอง” เหตุผลที่กฎหมายให้อำนาจศาลสั่งลงโทษได้ทันที เพื่อให้คดีเป็นไปโดยรวดเร็วและมุ่งรักษาความสงบเรียบร้อยให้เกิดขึ้นโดยเร็ว⁶⁸

ในกรณี การกระทำที่ได้ทำลงนอกศาลโดยมิได้อยู่ในการรู้เห็นของผู้พิพากษาโดยตรง จึงจำเป็นต้องปฏิบัติตามกระบวนการวิธีพิจารณาเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกกล่าวหา กล่าวคือ ต้องมีการบอกกล่าวล่วงหน้า มีการกล่าวหาอันเป็นลายลักษณ์อักษร และต้องให้อีกฝ่าย ผู้ถูกกล่าวหา มีสิทธิต่อสู้คดีทำนองเดียวกับจำเลยในคดีอาญา ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้วางหลักการในการดำเนินคดีไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ข้อ 42 (b) ว่า “ผู้ที่ถูกกล่าวหา ว่ากระทำละเมิดอำนาจศาล ย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองตามหลักกระบวนการอันชอบธรรม กล่าวคือ มีสิทธิได้รับแจ้งให้ทราบ ข้อกล่าวหาล่วงหน้าด้วยวาจาในศาล โดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลยหรือด้วยลายลักษณ์อักษร และมีสิทธิได้รับการพิจารณาคดีด้วยการไต่สวนสืบพยานโดยลูกขุน ถ้าผู้พิพากษาคคนใดมีส่วนเกี่ยวข้องเป็นการส่วนตัวหรือถูกวิพากษ์วิจารณ์ในการกระทำที่กล่าวหาว่าเป็นการละเมิดอำนาจศาลนั้น ย่อมหมดสิทธิที่จะพิจารณาคดีละเมิดอำนาจศาลด้วยตนเอง เว้นแต่จำเลยยินยอม” ในการดำเนินการนั้น

⁶⁸ จาก กระบวนพิจารณาในการลงโทษทนายความฐานละเมิดอำนาจศาลในทางอาญา, โดย พันธ ทัศนียานนท์ ข, 2521 (ธันวาคม), *วารสารอัยการ* 1(12), น. 51.

จะต้องให้อัยการหรือทนายความที่ศาลแต่งตั้งเป็นผู้ดำเนินคดีในนามประชาชนของรัฐ ดังนั้น การวินิจฉัยว่า การกระทำใดจะเป็นการละเมิดอำนาจศาลโดยตรงหรือทางอ้อม จึงมีความสัมพันธ์กับกระบวนการพิจารณาในการใช้อำนาจลงโทษของศาล เพราะโดยหลักแล้วศาล จะใช้อำนาจลงโทษโดยรวบรัดเฉพาะการละเมิดอำนาจศาลโดยตรงเท่านั้น ส่วนการละเมิดอำนาจศาลโดยอ้อม แม้ว่ากระบวนการพิจารณาเพื่อลงโทษอาจมีลักษณะที่ไม่เหมือนกับการดำเนินคดีอาญาธรรมดาทั้งหมดก็ตาม แต่ผู้ถูกกล่าวหาย่อมมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองโดยหลักประกันเดียวกับสิทธิของผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญาและต้องคำนึงถึงกฎหมายรัฐธรรมนูญว่าด้วยกระบวนการอันชอบธรรมด้วย อีกทั้ง ศาลต้องระมัดระวังอย่างที่สุดที่จะต้องปฏิบัติตามหลักการในกฎหมายวิธีสบัญญัติและสารบัญญัติโดยเคร่งครัด ไม่ว่ากระบวนการพิจารณา ในคดีนั้น จะยุ่งยากในทางเทคนิคมากแค่ไหนก็ตาม

3) ประเทศแคนาดา

ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลได้บัญญัติไว้ในกฎหมายหลายฉบับ เช่น ประมวลกฎหมายอาญา (Criminal Code) กฎหมายแห่งสหพันธ์ (Federal Law) กฎหมายแห่งรัฐ (Provincial Law) เป็นต้น โดยสามารถสรุปพฤติกรรมที่อาจเป็นเหตุให้ละเมิดอำนาจศาลได้หลายประการ⁶⁹ อาทิเช่น การปฏิเสธ (Refuse) หรือละเลย (Neglects) คำสั่งตามหมายเรียกของศาล (Subpoena) การฝ่าฝืนกระบวนการพิจารณาหรือคำสั่งของศาล (Order of the court) การรบกวนการแทรกแซงการดำเนินกระบวนการพิจารณาในกระบวนการยุติธรรม ทำให้เกิดความเสียหายหรือลดศักดิ์ศรีของศาล หรือทำให้เจ้าหน้าที่ศาลไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังพบในกระบวนการพิจารณาของศาลอื่น ๆ เช่น ศาลแห่งสหพันธรัฐแคนาดา มีการบัญญัติไว้ใน Federal Rule, section 472 โดยระบุว่า บุคคลใดก็ตามที่ ถูกกล่าวหาว่า ละเมิดอำนาจศาล เมื่อได้รับคำสั่งศาลและเมื่อผู้นั้นมาปรากฏตัวต่อหน้าศาล พร้อมทั้งแก้ไขข้อกล่าวหา การตัดสินว่าผู้นั้นกระทำความผิดจกกระทำได้ต่อเมื่อพิสูจน์ได้ว่า ผู้นั้นกระทำความผิดโดยปราศจาก

⁶⁹ Contempt of Court includes the following behaviours:

1. Fails to maintain a respectful attitude, remain silent or refrain from showing approval or disapproval of the proceeding
2. Refuses or neglects to obey a subpoena
3. Wilfully disobeys a process or order of the Court
4. Interfere with the orderly administration of justice or to impair the authority or dignity of the Court
5. Office of the Court fails to perform his or her duties.

ข้อสงสัย (Proof beyond a reasonable doubt)⁷⁰ หรือศาลภาษี แห่งแคนาดา (Tax Court of Canada) บัญญัติว่า ภายใต้ Tax Court of Canada บุคคลใดกระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลต้องได้รับโทษจำคุกไม่น้อยกว่า 2 ปีหรือปรับ⁷¹

4) เขตปกครองพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน (Hong Kong special Administrative Region of the People's Republic of China)

ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลในเขตปกครองพิเศษฮ่องกง แห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน ผู้พิพากษาจากศาลอุทธรณ์ ศาลสูง ศาลท้องถิ่น รวมถึงสมาชิก จากศาลต่าง ๆ และศาล Coroner⁷² มีอำนาจที่จะกำหนดโทษในความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล ได้ทันที หากมีการกระทำละเมิดต่อหน้าศาล โดยสามารถสรุปพฤติกรรมที่อาจเข้าข่ายความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลไว้หลายประการ อาทิเช่น⁷³ การเหยียดหยามผู้พิพากษาหรือกระบวนการยุติธรรม รวมตลอดถึงพยานหรือเจ้าหน้าที่ศาล การขัดขวางกระบวนการพิจารณาคดีของศาล การเข้าแทรกแซงกระบวนการยุติธรรม การประพฤติตนไม่เหมาะสมในศาล เช่น การนำมือถือหรือการนำอุปกรณ์บันทึกเสียงเข้าไปโดยไม่ได้รับอนุญาต การออกไปจากศาลในระหว่าง พิจารณาคดีโดยปราศจากความยินยอมของสมาชิกของคณะตุลาการ การขัดขืนคำพิพากษาหรือคำสั่งศาล เป็นต้น

โดยในบางกรณีหากเป็นการกระทำเหยียดหยามหรือข่มขู่ในศาล Magistrate ตาม HK Laws หมวดที่ 227 คำสั่งผู้พิพากษา มาตรา 99 กำหนดให้ผู้พิพากษา มีอำนาจที่จะพิจารณาพิพากษาโดยรวบรัด และลงโทษผู้กระทำผิดเพื่อปรับในระดับ 3 และสั่งจำคุกเป็นระยะเวลา 6 เดือน (summarily sentence the offender to a fine at level 3 and to imprisonment for 6 months)

⁷⁰ Federal Court Rules Chapter 12 section 472, a person who is accused of Contempt needs to be first served with a contempt order and then appear in court to answer the charges. Convictions can only be made when proof beyond a reasonable doubt is achieved.

⁷¹ Tax Court of Canada Rules. Retrieved May 4, 2015, from Laws.justice.gc.ca/PDF/Statute/T/T2.pdf.2018

⁷² Coroner's court ถือเป็นศาลที่มีอำนาจหน้าที่ในการสืบสวนหาสาเหตุการเสียชีวิต และมีอำนาจในการออกคำสั่งต่าง ๆ เช่น อำนาจในการฝัง เภา หรือชันสูตรพลิกศพต่าง ๆ.

⁷³ Insult a judge or justice, witness or officers of the court

Interrupts the proceedings of the Court

Interfere with the course of justice

Misbehaves in court (i.e. use of mobile phone or recording device without permission)

Juror who leaves without permission of the court during proceedings

Disobeying a judgment or court order.

ประเทศที่อยู่ในกลุ่มของระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ อาทิเช่น สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา ประเทศแคนาดา และเขตปกครองพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นต้น จะใช้กฎหมายที่มีการบัญญัติเกี่ยวกับความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลที่มีอยู่แล้ว มาปรับใช้ทั้งในทางแพ่ง และในทางอาญา จึงเห็นได้ว่า ไม่มีความจำเป็นที่จะต้อง นำมาบัญญัติเป็นความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญไว้โดยเฉพาะ ซึ่งย่อมมีความแตกต่างกันไปตามบริบทของสังคม วัฒนธรรม การเมือง อันจะส่งผลในการแก้ไขเปลี่ยนแปลงกฎหมาย ที่คงมีอยู่แล้ว

3.2.1.2 ระบบกฎหมาย Civil Law

ระบบกฎหมายซีวิลลอว์ (Civil Law) คือ กฎหมายในระบบ “ประมวลกฎหมาย” เป็นระบบกฎหมายที่บัญญัติกฎหมายเป็นลายลักษณ์อักษรและมีได้ตัดสินตาม แนวคำพิพากษาของศาล ระบบกฎหมายดังกล่าว จึงได้ยึดถือกฎหมายที่ตราโดยฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่งเป็นบ่อเกิดหลักของกฎหมาย กล่าวคือ กฎหมายลายลักษณ์อักษรในระบบนี้ คือ กฎหมาย ที่ตราโดยรัฐสภาเป็นหลัก ในส่วนนี้จะ ได้ศึกษาถึงประเทศที่ไม่มีมีการบัญญัติความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญไว้ในกฎหมายเฉพาะ ดังนี้

1) สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

องค์กรศาลรัฐธรรมนูญสหพันธ์รัฐ (Das Bundesverfassungsgericht) ได้จัดตั้งขึ้นโดยรัฐธรรมนูญปี ค.ศ. 1949 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันกำหนดให้ผู้พิพากษาเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีทั้งปวง ผู้พิพากษาในศาลรัฐธรรมนูญสหพันธ์รัฐ ศาลต่าง ๆ ของสหพันธ์รัฐและของมลรัฐทั้งหลาย เขตอำนาจศาล และที่มาของ ผู้พิพากษาในศาลรัฐธรรมนูญจะบัญญัติไว้อย่างชัดเจนในรัฐธรรมนูญ⁷⁴ ศาลรัฐธรรมนูญของสหพันธ์รัฐได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 8 กันยายน 1951 โดยมีการตรากฎหมายว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญสหพันธ์รัฐ เป็นกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่กำหนดรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับองค์กร ศาลรัฐธรรมนูญสหพันธ์รัฐ

บทบัญญัติเรื่องการรักษาความสงบเรียบร้อยในศาลหรือเรื่องละเมิดอำนาจศาลสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี มีบทบัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาล (Court Constitution Act ค.ศ. 2975)⁷⁵ หมวด 14 การเผยแพร่และเจ้าหน้าที่ศาล มาตรา 176 ถึง มาตรา 182 สรุปได้ว่า

การรักษาความสงบเรียบร้อย ถือเป็นอำนาจหน้าที่ของประธานศาล (มาตรา 176) โดยหากเป็นกรณีที่คู่ความ ผู้ต้องหา พยาน พยานผู้เชี่ยวชาญ หรือบุคคลภายนอก ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาล

⁷⁴ จาก ศาลรัฐธรรมนูญและวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ, โดย กมลชัย รัตนสกาววงศ์ ข, 2538, *วารสารกฎหมายนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 1(25).

⁷⁵ Court Constitution Act 1975. Retrieved from http://www.austlii.edu.au/au/legis/vic/consol_act/ca1975188

อาจถูกนำตัวออกไปจากห้องพิจารณา หรือถูกนำตัวไปกักขังภายในระยะเวลาที่กำหนด แต่ไม่เกิน 24 ชั่วโมง (มาตรา 177) ส่วนโทษปรับมีกำหนด 1,000 ยูโร ขึ้นไป หรืออาจกำหนดให้เป็นโทษกักขังเป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ ซึ่งในกรณีนี้ศาลมีอำนาจลงโทษได้ทันที และถือเป็นความผิดทางอาญา (มาตรา 178(1)) ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลของสาธารณรัฐเยอรมนีนั้น ผู้ที่ถูกลงโทษสามารถที่จะอุทธรณ์คำสั่งได้ภายในระยะเวลา 1 สัปดาห์ นับแต่วันที่ทราบคำสั่ง เว้นแต่เป็นคำสั่งของศาลแห่งสหพันธรัฐหรือศาลสูงมลรัฐ (มาตรา 181(1)) และผลอุทธรณ์สามารถแบ่งได้เป็น 2 กรณี คือ หากเป็นการอุทธรณ์คำสั่งตามมาตรา 178 ไม่ถือเป็นการทุเลาการบังคับ แต่หากเป็นการอุทธรณ์คำสั่งตามมาตรา 180 มีผลเป็นการทุเลาการบังคับ

ในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี การลงโทษในความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลมีวัตถุประสงค์อยู่ 2 ประการ คือ

(1) เพื่อเป็นการป้องกันมิให้มีการกระทำความผิด โดยการดักเตือน หรือการให้ถอนคำพูด โดยถือเป็นอำนาจของผู้พิพากษาหัวหน้าคณะและผู้พิพากษานายเดี่ยว กรณีนี้ผู้ถูกลงโทษไม่มีสิทธิอุทธรณ์ใด ๆ ทั้งสิ้น

(2) เพื่อเป็นการบังคับ มักใช้กับการก่อกวนหรือรบกวนความเรียบร้อยของศาล ซึ่งมี 2 กรณี คือ ประการแรก กรณีเนื่องจากการไม่เชื่อฟังคำสั่งหรือข้อกำหนดของศาล ซึ่งคำสั่งลงโทษในกรณีนี้ ผู้ถูกลงโทษไม่มีสิทธิอุทธรณ์ใด ๆ และประการที่สอง กรณีเนื่องจากการประพฤติตนไม่เรียบร้อย

จะเห็นได้ว่า การละเมิดอำนาจศาลของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการควบคุมการพิจารณาคดีเท่านั้น รวมถึงยังจำกัดขอบเขตการใช้ และบุคคลที่จะถูกใช้อันแสดงถึงการให้ความสำคัญในเรื่องสิทธิเสรีภาพของบุคคล⁷⁶ ซึ่งมีความแตกต่างจากบทบัญญัติละเมิดอำนาจศาลในระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ที่รวมถึงการกระทำ ทุกอย่าง อันเป็นการก่อกวนกระบวนการพิจารณาคดี การกระทำที่มีลักษณะเป็นการดูหมิ่นหรือ หมิ่นประมาทผู้พิพากษา และไม่จำกัดขอบเขตการใช้และบุคคลผู้ถูกใช้

บทบัญญัติเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยของกระบวนการพิจารณาคดีของศาลเป็นบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาล กล่าวคือ ศาลรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีได้นำมาใช้ด้วย ตามรัฐบัญญัติว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธ์ มาตรา 17⁷⁷

⁷⁶ จาก ละเมิดอำนาจในเยอรมัน (น. 48-50), โดย คณิต ฒ นคร ข, 2522, กรุงเทพฯ: พาสีโน.

⁷⁷ มาตรา 17 (การเปิดเผยต่อสาธารณะ – ตำรวจรักษาความสงบเรียบร้อย – การออกเสียงวินิจฉัย) บัญญัติว่า “หากไม่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐบัญญัติฉบับนี้ให้นำบทบัญญัติหมวดที่ 14 ถึง 16 แห่งรัฐบัญญัติ

จะเห็นได้ว่า ศาลรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีเป็นศาล ที่ก่อตั้งด้วย แนวความคิดการเป็นผู้รักษาความสมดุลระหว่างอำนาจของรัฐกับสิทธิและเสรีภาพ ของประชาชน มีการตรวจสอบการใช้อำนาจธิปไตยของฝ่ายนิติบัญญัติในการใช้อำนาจมหาชน ละเมิดสิทธิของ ปึงเจกชน ศาลรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีจึง ได้ชื่อว่าเป็นศาล ที่คุ้มครองสิทธิและ เสรีภาพให้กับประชาชน

2) สาธารณรัฐอาเซอร์ไบจัน

ศาลรัฐธรรมนูญของสาธารณรัฐอาเซอร์ไบจัน มิได้มีการบัญญัติความผิดฐานละเมิด อำนาจศาลรัฐธรรมนูญไว้ในกฎหมายจัดตั้งศาลรัฐธรรมนูญสาธารณรัฐ อาเซอร์ไบจัน (The Law of Azerbaijan Republic “On Constitutional Court”)⁷⁸ ไว้เป็นการเฉพาะแต่ได้บัญญัติหลักการไว้โดยทั่วไป ในตอนที่ 1 บทบัญญัติทั่วไป มาตรา 5 ความเป็นอิสระของ ศาลรัฐธรรมนูญ โดยมีรายละเอียด ดังนี้⁷⁹

(1) ศาลรัฐธรรมนูญต้องมีความเป็นอิสระจากอำนาจรัฐ และจะต้อง ไม่ขึ้นตรงกับ องค์กรใด ทั้งการเงินหรือองค์กรในรูปแบบอื่นใดของฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ ในการบริหารงานของตนเอง ทั้งในส่วนของการกฎหมายและการบริหารงานบุคคล

(2) ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อม เป็นการบังคับการดำเนินการของศาลรัฐธรรมนูญ โดยบุคคลหรือเพื่อเหตุผลอื่นใด หรือโดยใช้อิทธิพล ชูเชิญและแทรกแซง ถือได้ว่าเป็นการละเมิด อำนาจศาล และนำมาซึ่งความรับผิดชอบทางอาญา ตามที่กฎหมายของสาธารณรัฐอาเซอร์ไบจัน ได้บัญญัติไว้⁸⁰

ว่าด้วยธรรมนูญศาล เกี่ยวกับการพิจารณาคดีโดยเปิดเผยต่อสาธารณะ ดำรงรักษาความสงบเรียบร้อย ภาษาที่ใช้ในศาล การประชุมปรึกษาคดี และการออกเสียงวินิจฉัยมาใช้บังคับ โดยอนุโลม.”

⁷⁸ The Constitutional Court of the Republic of Azerbaijan. Retrieved from http://www.constcourt.gov.az/en/download/legislation/law_on_constitutional_court.doc.2015

⁷⁹ Ibid.

⁸⁰ Article 5. Independence of Constitutional court.

5.1 Constitutional Court shall be the independent body of the state power and shall not depend in its organizational, financial or any legislative, executive and other judicial, local self-government bodies as well as legal and physical persons.

5.2 Direct or indirect restriction of the constitutional proceedings by any person or for any person, impact, threat and interference as well as contempt of the Court shall be inadmissible and entail criminal responsibility in accordance with the legislation of Azerbaijan Republic.

เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่า มาตรา 5 (2) การดำเนินการใด ๆ ที่มีลักษณะใช้อิทธิพล ข่มขู่และแทรกแซง ทั้งทางตรงและทางอ้อมเป็นการละเมิดอำนาจศาล แต่การลงโทษให้นำ กฎหมายปกติมาบังคับใช้ ซึ่งคือกฎหมายอาญาแห่งสาธารณรัฐอาเซอร์ไบจาน (Criminal Code)⁸¹ หมวดที่ 32 มาตรา 289 (2) การดูหมิ่นศาล (Disrespect to Court) ที่บัญญัติว่า ต้องถูกปรับเป็น จำนวน 300 – 500 ของค่าทางการเงินหรือลงโทษโดยการทำงาน (Corrective work) เป็นระยะเวลา 2 ปี หรือต้องโทษจำคุกเป็นระยะเวลา 6 เดือน

3) สาธารณรัฐแอลเบเนีย

ศาลรัฐธรรมนูญของสาธารณรัฐแอลเบเนีย มิได้มีการบัญญัติความผิดฐานละเมิดอำนาจ ศาลรัฐธรรมนูญไว้ในกฎหมายว่าด้วยการจัดองค์กรและการปฏิบัติงานของศาลรัฐธรรมนูญแห่ง สาธารณรัฐแอลเบเนีย (Law on the organization and functioning of the Constitutional Court of the Republic of Albania) ไว้เป็นการเฉพาะ แต่ได้บัญญัติหลักการไว้โดยทั่วไปในหมวดที่ 1 มาตรา 1 ว่า วิธีพิจารณาใดซึ่งกฎหมายมิได้บัญญัติไว้ ให้ศาลรัฐธรรมนูญนำกฎหมายอื่นมาปรับใช้ตามแต่ละ คดีนั้น ซึ่งในเรื่องความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล มีการบัญญัติไว้ใน Criminal Code⁸² มาตรา 300 – 324 ในเรื่องความผิดเกี่ยวกับการยุติธรรม โดยหากเป็นการข่มขู่หรือหมิ่นประมาทศาลต้องระวางโทษ ปรับหรือจำคุกเป็นระยะ 2 – 3 ปี

4) สาธารณรัฐอาร์มีเนีย

ศาลรัฐธรรมนูญของสาธารณรัฐอาร์มีเนีย มิได้บัญญัติความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลไว้ ในกฎหมายว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญ ค.ศ. 1997 (Law on the Constitutional Court) ไว้เป็นการ เฉพาะ⁸³ แต่ก็มีบทบัญญัติที่เป็นมาตรการในการบังคับเชิงอาญา หากผู้นั้นปฏิเสธหรือหลีกเลี่ยง การดำเนินการตามคำสั่ง หรือไม่มาพบภายในเวลาที่กำหนด หรือไม่ทำให้บรรลุผลตามคำสั่ง ตามมาตรา 54 และหากฝ่าฝืนจะต้องได้รับโทษตามกฎหมาย⁸⁴

⁸¹ Criminal Code. Retrieved from <https://www.samuiforsale.com/law-texts/thailand-penal-code.html>

⁸² Criminal Code. Retrieved from <http://www.legislationline.org/documents/section/criminal-codes>

⁸³ Armenia – Law on the Constitutional Court. Retrieved from <http://concourt.am/english/>

⁸⁴ Armenia – Law on the Constitutional Court

Chapter 8 General rules for the review of cases in the Constitutional Court

Chapter 54 Mandatory character of the orders of the court

(4) Refusing or avoiding implementation of the orders, failing to meet time-limits, not fulfilling the orders or fulfilling them inadequately shall be punishable by law.

ประเทศที่อยู่ในกลุ่มของระบบกฎหมายซีวิลลอว์ อาทิเช่น สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สาธารณรัฐออสเตรียไปจนถึง สาธารณรัฐออสเตรียไปจนถึง และสาธารณรัฐอาร์มีเนีย จะใช้กฎหมายที่มีการบัญญัติเกี่ยวกับความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลที่มีอยู่แล้ว จึงเห็นได้ว่า ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องนำมาบัญญัติเป็นความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญไว้โดยเฉพาะ เฉกเช่นเดียวกับประเทศในข้อ 3.2.1.1

3.2.2 ประเทศที่มีการบัญญัติความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญไว้ในกฎหมายเฉพาะ ประเทศที่มีการบัญญัติความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญและมีรูปแบบ ในการลงโทษที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งมีทั้งโทษตัดเดือน ไล่ออก ปรับ ไปจนถึงโทษจำคุก ขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละประเทศ โดยกลุ่มประเทศในส่วนนี้จะเป็กลุ่มประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายซีวิลลอว์ (Civil Law) เป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากมีการบัญญัติกฎหมายที่เป็น ลายลักษณ์อักษร ผู้ศึกษาจะศึกษาประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายแบบประมวลกฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกับประเทศไทย ดังนี้

3.2.2.1 สาธารณรัฐออสเตรีย

ศาลรัฐธรรมนูญของสาธารณรัฐออสเตรีย ได้บัญญัติความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลไว้ในรัฐธรรมนูญ ค.ศ. 1953 (Constitutional Court Act 1953) ส่วนที่ 2 กระบวนการพิจารณาต่อหน้าศาลรัฐธรรมนูญ ตอนที่ 1 บทบัญญัติทั่วไป มาตรา 28 สรุปได้ ดังนี้⁸⁵

(1) บุคคลใดก่อการรบกวนในการดำเนินการของศาลรัฐธรรมนูญหรือประพฤติตนไม่เรียบร้อย ต้องโทษปรับในความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลเป็นจำนวนไม่เกิน 36 ยูโร และในกรณีไม่มีเงินชำระค่าปรับ ต้องถูกกักขังเป็นระยะเวลาไม่เกิน 3 วัน

ในกรณีบุคคลใดที่กระทำให้สถานการณ์มีความร้ายแรงขึ้นอย่างชัดเจน ต้องถูกลงโทษจำคุกภายในระยะเวลาที่ศาลเห็นสมควร ศาลรัฐธรรมนูญอาจกำหนดโทษบุคคลที่ใช้ภาษาที่ไม่เหมาะสมในการเสนอคำร้องต่อศาล ในการกำหนดโทษสำหรับความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลนั้น ไม่ตัดอำนาจการดำเนินคดีอาญานั้นอีก

(2) ผู้ใดแสดงกิริยาที่ไม่เหมาะสมในการขอให้ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการใด ๆ หรือผู้ใดเบียดเบียนเพื่อที่จะให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีล่าช้า จะต้องถูกปรับ 109 ยูโร โดยศาลรัฐธรรมนูญ หรือจะต้องถูกกักขังเป็นระยะเวลาไม่เกิน 9 วัน ในกรณีที่ไม่สามารถชำระค่าปรับได้

⁸⁵ Republic of Austria – Constitutional Court Act 1953. Retrieved from www.vfgh.gv.at/cms/vfgh-site/english/downloads/englishvfgh.pdf

(3) การลงโทษความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญ ผู้มีอำนาจ ในการดำเนินการ ออกคำสั่งลงโทษ ตาม (1) คือ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ หรือในศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ที่มีอำนาจ ออกคำสั่งตาม (1) หรือ (2) จะต้องเป็นผู้ที่ได้รับมอบหมาย⁸⁶

3.2.2.2 สาธารณรัฐเช็ก

ศาลรัฐธรรมนูญของสาธารณรัฐเช็ก ได้บัญญัติความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญ ไว้ในพระราชบัญญัติศาลรัฐธรรมนูญสาธารณรัฐเช็ก ส่วนที่ 2 การดำเนินการต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตอนที่ 1 บทบัญญัติทั่วไป มาตรา 61 (มาตรการในการลงโทษ) โดยมีรายละเอียด ดังนี้⁸⁷

(1) ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ก่อนที่จะมีการประชุมหรือพิจารณาคดี กรณีที่บุคคลใด ขัดขวางกระบวนการพิจารณา โดยเฉพาะหากเป็นกรณีที่เกิดขึ้นต่อศาลโดยไม่อาจปฏิเสธได้หรือขัดขึ้น คำสั่งศาล หรือกระทำการแทรกแซงคำสั่งของศาลหรือกระทำการใดๆ ที่ไม่เหมาะสมต่อคำสั่งศาล ประธานองค์คณะตุลาการอาจกำหนดโทษปรับ 100,000 Kc'

(2) การปฏิบัติให้เป็นไปตามคำสั่งของศาลในการกำหนดโทษปรับ จะต้องออกมา ในรูปกฎ ข้อบังคับพิเศษ หรือในรูปกฎหมาย

⁸⁶ Section 28.

(1) Persons disturbing the official activity of the Constitutional Court or through improper conduct may be fined, in case a call to order was of no avail, by a punishment for contempt of court up-to an amount of 36 euros and, in case of being not collectible, a confinement up to three days may be imposed. In case of aggravating circumstances a separate or simultaneous sentence of imprisonment up-to the period of time mentioned is admissible. The Constitutional Court may impose such penalties also on persons using offensive language in written submissions. Imposing a penalty for contempt of court shall not exclude criminal prosecution of the same offence.

(2) Persons who in an apparently frivolous manner request the service of the Constitutional Court or who give false information in order to delay a matter can be fined up-to 109 euros by the Constitutional Court or a confinement sentence of up-to nine day in case it is uncollectable.

(3) The penalties imposed for contempt of court or frivolous action shall be collected in favour of the Federation.

(4) The court of law shall be in charge of execution of the orders of the chairman in according with para 1 or of the Constitutional Court in according with paras 1 or 2. The order shall be deemed to be the executor title.

⁸⁷ The Constitutional Court of the Czech Republic. Retrieved June 13, 2015, from http://angl.concourt.cz/angl_verze/act.php.2015

(3) เพื่อความยุติธรรม การกำหนดโทษปรับอาจได้รับยกเว้น หากเกิดขึ้นภายหลังที่การดำเนินกระบวนการพิจารณาได้เสร็จสิ้นแล้ว

(4) โทษปรับให้นำส่งแก่รัฐ

3.2.2.3 สาธารณรัฐเกาหลี

ศาลรัฐธรรมนูญของสาธารณรัฐเกาหลี ได้บัญญัติความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญ ไว้ในพระราชบัญญัติศาลรัฐธรรมนูญสาธารณรัฐเกาหลี ค.ศ. 1988 (แก้ไขเพิ่มเติมเมื่อวันที่ 14 มีนาคม ค.ศ. 2008) มาตรา 79 บัญญัติว่า บุคคลใดก็ตามที่กระทำ ผิดฐานละเมิดอำนาจศาลตามที่กำหนดไว้ภายใต้มาตรานี้ จะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งล้านวอน คือ⁸⁸

(1) บุคคลใดถูกหมายเรียกหรือได้รับมอบหมายให้มาเป็นพยาน พยานผู้เชี่ยวชาญ ผู้ตีความหรือล่าม ให้มาศาลรัฐธรรมนูญแต่ไม่มา โดยปราศจากเหตุอันสมควร

(2) บุคคลใดถูกถามหรือให้นำเสนอเอกสาร พยานหลักฐานต่อ ศาลรัฐธรรมนูญ แต่ไม่ยอมนำส่ง โดยปราศจากเหตุอันสมควร

(3) บุคคลใดปฏิเสธหรือรบกวนหรือหลีกเลี่ยงในการตรวจสอบ สอบสวนของศาลรัฐธรรมนูญ โดยปราศจากเหตุอันสมควร⁸⁹

⁸⁸ Constitution_of_the_Republic_of_Korea. Retrieved June 13, 2015, from <http://english.court.go.kr/.2015>

⁸⁹ Article 79 (Penal Provision)

Any person who fall sunderany of the following subparagraph, shall be punished by an imprisonment not more than one year, or a fine not exceeding one million won:

1. Person who is summoned or commissioned as a witness, expert witness, interpreter or translator by the Constitutional Court but fails to attend without any justifiable reason

2. Person who is demanded or ordered to present articles of evidence by the Constitutional Court but fails to present them without any justifiable reason ; or

3. Person who refuse, interferes with or evades an inspection or examination of the Constitutional Court without any justifiable reason.

3.2.2.4 สาธารณรัฐลัตเวีย

ศาลรัฐธรรมนูญของสาธารณรัฐลัตเวีย ได้บัญญัติความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญ ไว้ในกฎหมายศาลรัฐธรรมนูญ (Constitutional Court Law ค.ศ. 1997) มาตรา 28.2 โดยมีรายละเอียด ดังนี้⁹⁰

มาตรา 28.2 กระบวนการในการลงโทษ

(1) ในกรณีตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายนี้ ศาลรัฐธรรมนูญสามารถกำหนดมาตรการในการลงโทษได้ ดังนี้

1. ตักเตือน (Warning)
2. การไล่ออกจากห้องพิจารณาคดี (Expulsion from the court hall)
3. ปรับ (Fine)

(2) ประธานศาลรัฐธรรมนูญอาจสั่งตักเตือนผู้ที่ประพฤติตนไม่เรียบร้อยในระหว่างการพิจารณาคดี

(3) การไล่นักชั่งน้ำหนักออกจากห้องพิจารณาอาจนำมาใช้ ในกรณีที่บุคคลผู้นั้นได้รับการตักเตือนแล้ว และได้กระทำการดังกล่าวซ้ำอีกในระหว่างการพิจารณาคดี บุคคลที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในคดีหรือบุคคลอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องในคดี และได้รับการขอร้องให้ออกไปจากห้องพิจารณาคดีโดยประธานองค์คณะในการพิจารณาคดี แต่ไม่ยอมออกไป⁹¹

(4) ศาลรัฐธรรมนูญอาจสั่งปรับในกรณีและจำนวนเงิน ดังต่อไปนี้

1) ถ้ามีส่วนเกี่ยวข้องในคดี ผู้ที่หมายเรียกให้มา เป็นพยาน พยานผู้เชี่ยวชาญ พยานหรือล่าม ไม่มาตามหมายเรียกของศาลรัฐธรรมนูญ ในการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ โดยไม่มีเหตุอันสมควร จะต้องถูกปรับ 100 แลต (Lats) และ

2) ถ้ามีส่วนเกี่ยวข้องในคดีหรือบุคคลอื่นซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องในคดีได้รับการตักเตือน แต่ได้กระทำการดังกล่าวอีกในระหว่างการพิจารณาคดีของ ศาลรัฐธรรมนูญ จะต้องถูกปรับ 150 แลต (Lats)

(5) การคัดลอกสำเนาคำพิพากษา (คัดบางส่วนจากรายงานการประชุม) ผู้ที่ถูกปรับเท่านั้น ที่มีสิทธิขอคัดลอกสำเนาคำพิพากษา

⁹⁰ Latvijas Republikas Satversmes tiesa. Retrieved from <http://www.satv.tiesa.gov.lv/?lang=2&mid=9.2015>

⁹¹ จาก การละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญในต่างประเทศ, โดย สถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา, 2551 (กุมภาพันธ์). กรุงเทพฯ: พี. เพรส.

(6) บุคคลใดที่ถูกกำหนดโทษปรับภายใน 10 วันหลังจาก ที่ได้รับสำเนาคำพิพากษา (คัดบางส่วนมาจากรายงานการประชุม) อาจร้องขอต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อยกเว้นค่าปรับหรือลดค่าปรับก็ได้

(7) การปรับให้เป็นไปตามวิธีพิจารณาที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง⁹²

3.2.2.5 สาธารณรัฐเบลารุส

ศาลรัฐธรรมนูญสาธารณรัฐเบลารุส ได้บัญญัติความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญไว้ใน Law Of The Republic Of Belarus on The Constitutional Court of The Republic

⁹² Section 28.2 Procedural Sanctions

(1) In case prescribed by this Law, the court may apply the following procedural sanctions:

- 1) a warning ;
- 2) Expulsion from the court room ; or
- 3) a fine

(2) The Chair of a court may issue a warning to a person who is disturbing order during the time of a matter being adjudicated

(3) Expulsion from the courtroom may be applied in cases when a person to whom a warning has been issued, repeatedly disturbs order during the time of a matter being adjudicated. Those persons present who are not participants of a matter or other persons involved in a matter shall be expelled by the chair of a court sitting, but participants of a matter – by the court, if the representative of a participant of a matter – a State authority or official – is expelled from the courtroom, this shall be reported to the authority or official that he or she represents.

(4) The Court may impose a fine in the following cases and amount:

- 1) if a participant of a matter, invited person, specialist (expert), witness or interpreter does not appear at a court sitting due to reasons that the court have declared as unjustified – a fine of up to LVL 100 ; and,
- 2) if a participant of a matter or another person involved in a matter to whom a warning has been issued, repeatedly disturbs order during the time of a matter being adjudicated – a fine of up to LVL 150.

(5) A true copy of the court decision (extract from the minutes) regarding imposition of a fine shall be sent to the person on whom the fine is imposed.

(6) A person on whom a fine has been imposed may, within ten days after the receipt of a true copy of the court decision (extract from the minutes), petition the Constitutional Court to release such person from the fine or reduce the amount thereof.

(7) A fine shall be recovered according to the procedures determined by the Civil Procedure Law.

of Belarus 1994 ส่วนที่ 3 หลักการพิจารณาต่อศาลรัฐธรรมนูญ (Rules Of Procedure Before The Constitutional Court) มาตรา 46 โดยมีรายละเอียด ดังนี้⁹³

ให้ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดโทษปรับสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนที่กระทำการดูหมิ่นศาล ในกรณีดังต่อไปนี้

1. การไม่นำส่งเอกสารหรือวัตถุใด ๆ ที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งหรือคำร้องขอ ภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยปราศจากเหตุอันสมควร

2. การให้ข้อมูลหรือเอกสารอันเป็นเท็จ

3. การไม่มาศาลในขณะที่นั่งพิจารณาคดีโดยปราศจากเหตุอันสมควร

4. การก่อกวนรบกวนในศาลขณะนั่งพิจารณาคดี

โดยหากผู้กระทำความผิดเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ จะต้องโทษปรับ 50 เท่า หากเป็นประชาชนจะต้องโทษปรับ 10 เท่า⁹⁴

⁹³ The Constitutional Court of the Republic of Belarus. Retrieved June 13, 2015, from http://ncpi.gov.by/ConstSud/eng/const_low.htm..2015

⁹⁴ Article 46

Entitlement of the Constitutional Court to Impose Fines The Constitutional Court shall be entitled to impose fines on officials and citizens showing disrespect for the Constitutional Court.

Fines may be imposed on the following grounds:

failure to implement within the set time limit, without valid excuse, orders or requests of a Constitutional Court judge to provide documents and other materials, carry out checks and render aid and assistance in connection with the consideration of a specific issue;

deliberate submission of false information and documents to the Constitutional Court;

failure to appear without valid excuse, refusal to appear or failure to give notification of the impossibility of appearing at a sitting of the Constitutional Court of a witness, expert or specialist;

non authorised violation by a participant in the sitting of the order of speaking, the use of strong or abusive language or other disturbances of the procedure for Constitutional Court sittings,

refusal to comply with the presiding official's instructions on procedural matters. For each disturbance the Constitutional Court shall be entitled to impose fines of up to 10 base values on citizens and of up to 50 base values on officials.

The procedure for implementing Constitutional Court decisions on the collection of fines shall be established by the Constitutional Court.

3.2.2.6 สาธารณรัฐแอฟริกาใต้

ศาลรัฐธรรมนูญสาธารณรัฐแอฟริกาใต้ ได้บัญญัติความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญ ไว้ในกฎหมายประกอบศาลรัฐธรรมนูญ ค.ศ. 1995 มาตรา 9 ละเมิดอำนาจศาล โดยมีรายละเอียด ดังนี้⁹⁵

(1) บุคคลใด

(a) ในระหว่างการนั่งพิจารณาของศาล มีเจตนาหมิ่นประมาทประธานศาลรัฐธรรมนูญหรือตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือเจ้าหน้าที่ใดของศาลในขณะที่นั่งพิจารณาคดีหรือกระทำการขัดขวางหรือเป็นอุปสรรคต่อประธานศาลรัฐธรรมนูญหรือตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญหรือเจ้าหน้าที่ใดของศาลในการปฏิบัติหรือการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่

(b) เจตนาขัดขวางการดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลหรือ ประพฤติตัวไม่เหมาะสมในบริเวณพิจารณาคดีของศาลเป็นเหตุให้หยุดชะงัก

(c) กระทำการอื่นใดอันเป็นการปฏิบัติตัวที่ไม่เหมาะสม อันมีอิทธิพลต่อศาลเกี่ยวกับคดีหรือการพิจารณาคดีโดยศาล

โดยคำสั่งศาลผู้นั้นอาจต้องออกไปหรือถูกกักขังจนกว่าจะเสร็จสิ้น การพิจารณาคดีของศาล

(2) การออกไปหรือการกักขังภายในระยะเวลาตาม (1) ไม่ตัดอำนาจศาลในการดำเนินคดีของบุคคลที่เกี่ยวข้องคดีในความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล⁹⁶

⁹⁵ Juta and Company, Ltd. Retrieved from <http://www.justice.gov.za/legislation/acts/1995-013.pdf>.2015

⁹⁶ Contempt of Court

9. (1) Any person who

(a) during the sitting of the Court, wilfully insults any member of the Court or any officer of the Court present at the sitting, or who wilfully hinders or obstructs any member of the Court or any officer thereof in the exercise of his or her powers or the performance of his or her duties ;

(b) wilfully interrupts the proceedings of the Court or otherwise misbehaves himself or herself in the place where the sitting of the Court is held ; or

(c) does anything calculated improperly to influence the Court in respect of any matter being or to be considered by the Court,

May, by order of the Court, be removed and detained in custody until the rising of the Court.

(2) Removal and detention in terms of subsection (1) shall not preclude the prosecution in a court of law of the person concerned on a charge of contempt of court.

3.2.2.7 สาธารณรัฐตุรกี

ศาลรัฐธรรมนูญสาธารณรัฐตุรกี มีได้บัญญัติความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญไว้แจ้งชัดแต่ประการใด⁹⁷ แต่เมื่อพิจารณาตามกฎหมายว่าด้วยองค์การและกระบวนการสอบสวนของศาลรัฐธรรมนูญ ค.ศ. 1983 มาตรา 50 แล้ว พบว่าคณะตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญหรือประธานศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจกำหนดโทษค่าปรับบางประการ ในกรณี ที่มีผู้ใดมายื่นคำร้องทุกข์อันไม่เป็นการสมควรเพื่อเป็นการทำทนายศาล เป็นจำนวนเงิน 10,000 – 100,000 TL โดยจะต้องมีการแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้นั้นทราบก่อน และนำค่าปรับ ที่รวบรวมได้นำส่งตามกฎหมายว่าด้วยการจัดการเก็บหนี้สาธารณะ⁹⁸

⁹⁷ Law of the organization and trial procedures of the constitutional court. Retrieved from <http://www.anayasa.gov.tr>

⁹⁸ Article 50 Unsuitable petitions for challenge

If the President or members of the Constitutional Court refuse requests related to a challenge, the Court shall collect, according to the nature of the request for challenge, a fine varying anywhere from 10,000 TL up to 100,000 TL from the person who requested this challenge.

The fine which shall be announced according to the above-mentioned paragraph shall be collected in accordance with the Law on Collection of Public Debts.